

K BOŽIČNI POSLANICI PIJA XII.**Duhovna in družbena kriza naše dobe****Prirodne pravice oseb, družin in narodov - V Sovjetski zvezi hvalijo papeža**

Poglavar katoliške Cerkve je imel na božični govor, ki ga je radio prenesel v 26 različnih jezikih na vse strani sveta. Svojih besed in voščil ni naslovil samo na katoličane, temveč — kakor naglašja — na vse ljudi brez razlike, to se pravi tudi na ljudi in narode, ki so Cerkvi in krščanstvu nasprotni.

Božični dnevi, ko krščanske množice obhajajo veliko skrivnost božjega učlovečenja, je rekel papež, so postali za mnoge ljudi prazniki »brez resnične vsebine«. Namesto Kristusa časti moderni človek napredek znanstva in tehnike, občuduje svoje iznajditelje in izumitelje, veruje v bodoči čudoviti razvoj gospodarstva, od katerega pričakuje rešitev vseh problemov.

Toda navzlic vsemu silnemu napredku zadnjih časov in četudi je v nekaterih državah vsem slojem zagotovljen gospodarski obstanek, se tudi med njimi čedalje bolj širi občutek »neopredeljivega neugodja in pričakovanje nečesa, kar mora priti«. Ljudje so nezadovoljni, manjka jim zavest varnosti in zato zro s skrbjo v prihodnost.

več, določi, kaj je večna moralna resnica, kaj je dobro ali kaj je zlo? Če ima on o tem odločati, vemo, da bo vedno proglasil za pravično to, kar je njemu v korist, kar prija njegovi sebičnosti, in človeško življenje se spremeni v neusmiljeno borbo za oblast, v kateri stalno zmagujejo močnejši nad šibkimi in reveži. Tako pojmovanje življenja je v svojem bistvu nekrščansko.

Usoda človeštva je torej odvisna od miselnosti, ki vlada v ljudeh. Če žele odgovorni državniki in voditelji mir med narodi, ga morajo predvsem oni sami hoteti, se morajo v svojem srcu odpovedati pohlepu po nadoblasti, se odreči izkoriščanju šibkejših ljudstev in stanov ter se namesto tega z vsemi silami zavzemati le za to, kar je pošteno in pravično. Držati se morajo skratka načel in naukov, ki jih je svetu razglasil Kristus in ki so bili nekoč skupna kulturna last vseh narodov v Evropi. Mir in pravičnost v svetu sta odvisna od nas samih, imata korenine v naših dušah in nikjer drugje.

stvom. Katoličani — pravi Pij XII. — so dolžni se odločno boriti proti komunizmu in zavračati, kjer le morejo, njegove ideje. »Ne morejo se pa zadovoljiti z antikomunizmom, ki sloni le na zasmehovanju in obrambi neke svobode brez vsebine, temveč se morajo truditi, da zgrade družbo, v kateri naj bo varnost ljudi zakoreninjena v moralnem redu, odsvitajočem človeško naravo.«

Tudi v borbi proti komunistom — poudarja papež — mora katoličane voditi ljubezen in ne pogubna čustva mržnje. Kristus je dal svojim učencem v roke orožje, ki velja več kot vsa druga, ki ni doslej še nikoli odpovedalo, temveč zmerom zmagalo ter zmedlo vse podpihivalce sovražstva in netilce bratovskih sporov in bojev: to orožje se imenuje ljubezen, v kateri gleda krščanstvo simbol in kromo vseh človeških vrlin.

ZA SVOBODO ZAOSTALIH NARODOV

Če hočejo odgovorni državniki preprečiti novo vojno — je nadaljeval Pij XII. — morajo že danes delati na pomirjenju in pogasiti predvsem ognjišča sporov, ki jih »opažamo v odnosih med evropskimi in izvenevropskimi narodi«. Ti hrepene po popolni politični neodvisnosti in zapadni državniki bi jih po mnenju poglavarja Cerkve v tem prizadevanju »ne smeli ovirati« ali jim celo zanikati pravico do politične svobode.

Nič ne pomaga Evropejcem, da objokujejo preteklost, da drug drugemu očitajo »kolonializem« ali da celo sanjajo, kako bi iznova zavojevali izgubljene dežele. Sprijaznijo naj se z nespremenljivo stvarnostjo ter odbijejo od sebe »skušnjave krivega nacionalizma«, ki je »edini resnični sovražnik« in ga je zato treba izločiti iz vseh mednarodnih zborovanj, kjer se razmotriva vprašanje svetovnega miru. Zapadnjaki naj raje širijo v prekomorske dežele prave in pristne vrednote evropske in zahodne omike ter pomagajo mladim narodom, da pridejo do svojih opravičenih svoboščin. Edino tako lahko dosežejo, da bodo ta nerazvita ljudstva hvaležna Evropi za napredek, ki jim ga je posredovala.

Pij XII. se je torej v božični poslanici izrekel proti kolonializmu ter se na nedvoumen način zavzel za načelo, da naj ima vsak narod pravico, sam odločati o svoji usodi. Tudi ta njegova izjava je taka, da ji ne more ugovarjati noben pravičen in napreden človek, pa naj bo ideološko kakorkoli usmerjen. Papež se je dotaknil perečega in žgočega vprašanja, od čigar pravične rešitve je v veliki meri odvisen bodoči mir na svetu.

Zaostali in kolonialni narodi Azije in Afrike, ki se bore za politično neodvisnost,

Nadaljevanje na 3. strani

Sotrudnikom, naročnikom, bralcem in vsem Slovincem vošči srečno in uspeha polno novo leto 1956

NOVI LIST

Pij XII. je s to izjavo pribil resnico, ki je nihče ne more tajiti. Kaj koristi namreč ves napredek znanstva in vsi njegovi presenetljivi izumi, če se zate uporabijo za uničevanje človeštva? Že današnji poskusi z atomskim orožjem — poudarja papež — ustvarjajo v ozračju toliko radioaktivnih snovi, da se z njimi resno ogroža zdravje ljudi. Kaj pa bo šele v bodočnosti, če se bodo ti poskusi množili ali če bodo atomske bombe v resnični vojni dejansko uporabljali!

MIR JE V NAS SAMIH

Zakaj groze človeštvu tolike nevarnosti in zakaj ne more živeti v miru? Zato, ker ljudje ne priznavajo več nad seboj skupnih moralnih zakonov, katerim se morajo vsi podrediti. Edino absolutno zanesljiva, stalna in nespremenljiva resnica, sloneča na bratski vzajemnosti, prizanesljivosti in ljubezni med ljudmi, lahko prepreči, da se napredki znanosti ne zlorablajo ter sprevržejo v največjo nesrečo človeštva.

Vse to je pa nedosegljivo, če moderni človek zavrača Boga, to se pravi Resnico in Ljubezen ter postavlja samega sebe na njegovo mesto. Kako naj zmotljivi in šibki člo-

ODNOSI MED KATOLIČANI IN KOMUNISTI

Ker so v naši dobi poglavitni in najmočnejši načelni nasprotniki krščanstva in njegove morale komunisti, se Pij XII. v svoji poslanici ukvarja tudi z njimi.

»Mi odklanjamo« — je dejal — »komunizem kot družabni sistem«, ker nasprotuje krščanskemu nauku in je v navzkrižju s prirodnim pravom. Po krščanskih načelih in naravnem zakonu je človeška osebnost sveta in nedotakljiva, ravno tako svete so pravice staršev in družin, ki jih nobena oblast na zemlji pod nobeno pretvezo ne sme teptati. V naravi sami so utemeljene tudi določene svoboščine drugih družabnih enot, kot so na pr. občine, poedini stanovi in tako dalje.

Krščanstvo je te pravice dolžno braniti in je že takoj ob svojem nastopu zagovarjalo z vso močjo svobodo vesti poedinca pred tedanjo vsemogočno pogansko rimsko državo. Nauk krščanstva je bil vedno in je tudi danes po svojem bistvu nasproten sleherni totalitarni politični vladavini.

Ker komunizem te človeške svoboščine zamuje ter proglašja družbo in državo za edini nosilki vse oblasti in pravice, je moral že zaradi tega nujno priti v nasprotje s krščan-

NOVICE Z VSEGA SVETA

»BOLNI MOŽ EVROPE«

V Franciji je volilna borba v polnem razmahu. Dne 2. januarja bo 26 milijonov volivcev, med katerimi je 14 milijonov žensk, odločilo, kdo naj vlada državi.

Zalostno stanje, v katerem se nahaja Francija, je najbolje označil zunanji minister Pinay. »Mi gradimo« — je dejal — »toda zaostajamo za drugimi deželami, mi proizvajamo, vendar bolj počasi kot drugi.« Naša vojska je zastarela. Zanj potrošimo eno četrtno proračuna, pod orožjem držimo 500 tisoč mož, a za primer vojne bi ne imeli na razpolago niti 5 za borbo zmognih divizij, saj so zanj še danes v veljavi celo zakoni iz l. 1834!

Odpraviti je treba silne primanjkljaje v državnem proračunu. Nedopustno je, da zahtevajo skoro vsi sloji od države neprestano samo podpore. S tem se večajo le državni izdatki in davki.

Pinay se je s tem dotaknil ene izmed ravnih ran Francije. Splošno nezadovoljnost s previsokimi davki je izkoristil mladi trgovec s papirjem Peter Poujade (Pužad), ki je iz razjarjenih davkoplačevalcev ustvaril močno politično gibanje in postavil lastno kandidatno listo. Njegovi pristaši razbijajo nasprotnikom shode, jih pretepajo, obmetavajo z gnilo zelenjavo in starimi jajci. Taka nasilja so bila v Franciji doslej nepoznana.

Kar Francozi najbolj potrebujejo, so resne in stalne vlade. »Dokler bo pri nas vladala nesrečna navada« — je rekel Pinay —, »da menjamo vsako leto dvakrat vlado, nas bodo vsi označevali za bolnega moža Evrope. Preurediti treba ustavo tako, da bo za časa petletne zakonodajne dobe ostala na čelu države ves čas ena in ista vlada.«

Pinayev cilj bo pa najbrž ostal le pobožna želja, kajti vse kaže, da ne bo pri sedanjih volitvah nobena skupina dobila take večine, da bi ga mogla uresničiti.

NEMCI SE OBOROŽUJEJO

Zapadna Nemčija je kljub protestom Moskve začela ustvarjati svojo vojsko. Imenovani so že prvi generali in te dni je Nemčija dobila tudi vrhovnega poveljnika svoje vojne mornarice. Parlament je izglasoval za oborožene sile 8 milijard mark, to je 1200 milijard lir ali več kot eno tretjino celotnega italijanskega državnega proračuna. Ker so Nemci hitri in dobri organizatorji, bodo v kratkem postavili na noge moderno armado.

TRI TISOČ MILIJARD

Državni proračun za l. 1956-57 povzroča rimski vladi hude skrbi. Profesorji in učitelji, železničarji in druge skupine javnih nameščencev zahtevajo večje plače in grozijo vladi z novimi stavkami. Minister za proračun Vanoni priznava, da so zahteve nameščencev sicer socialno opravičene, toda od kod naj vzame vlada denar!

Že v tekočem letu je država potrošila 2726 milijard in imela pri tem 280 milijard zgube. Prihodnji proračun bo še večji in bo dosegel prav gotovo 3000 milijard lir.

Novi izdatki so neizogibni, kajti država je mnogim uradnikom in nameščencem že obljubila, da jim zviša prejemke. Morala bo na kakšen način kriti primanjkljaj na želez-

nicah, ki znaša okoli 100 milijard, bo morala zboljšati pokojnine ter plačevati večje obresti za javne dolgove.

Že sedaj je vlada povečala razne davke in pristojbine in jih bo še bolj v novem letu. Čujemo, da nameravajo v kratkem podražiti tudi voznine na železnicah.

Minister Vanoni trdi, da ljudstvo ne more prenašati še večjih bremen, ker bi drugače uastala v državi splošna druginja.

VAŽNA REFORMA

Pred kratkim je bilo v prestolnici Kitajske Peking zborovanje jezikoslovcev, na katerem so sklepali o nujno potrebnih spremembah kitajske pisave. Naša pisava sestoji iz 24 črk, približno toliko jih imajo tudi drugi evropski jeziki. Kitajščina pa šteje danes nad 10 tisoč znakov, tako da potrebujejo ljudje dolga leta preden se nauče čitati in pisati. To je največja težava pri učenju kitajščine in močno ovira medsebojno sporazumevanje med narodi v Aziji. Število znakov hočejo zdaj skrajšati od 10.000 na 512.

PETROLEJSKI VRELCI

Italija je bila znana po svetu, da ji manjkajo najvažnejše surovine za industrijo. Uvažati je morala železo, premog, gumo in bencin. Po tej vojni so pa odkrili v raznih delih države globoko pod zemljo petrolej in ga začeli izkoriščati, tako v severni Italiji ob Gardskem jezeru, v Abrucih in na Siciliji. Sedaj vrtajo na stoterih krajih in pred kratkim so blizu mesta Terama v Abrucih spet ugotovili sledove petroleja.

Četudi domači bencin še zdaleč ne krije potreb Italije, je vendar za njeno gospodarstvo silno važen in dragocen.

JUNAKI LJUBEZNI

Pred 20 leti je tovarnar Motta v Milanu ustanovil posebno »Nagrado dobrim srcem«.

O božiču razdelijo denar med tiste, ki so se v preteklem letu izkazali kot najbolj požrtvovalni do bližnjega. Tako je bilo tudi letos.

Nagrado je n. pr. dobila 16-letna Marija Cattarelli iz Val Sesia, ker se je vsa posvetila ohromeli sošolki. Pitala jo je in nosila v šolo in jo tako negovala, da revica danes že giba z rokami in nogami.

Druga nagrajenka je Lucija Micito iz Milana. Ta je oslepela in začela zatem zbirati ed hiše do hiše prispevke in z njimi ustanovila »Dom slepih deklet«. Tam nesebično skrbi za nesrečne sotrpinke in jim vliva poguma, da laže prenašajo svojo temno življenje.

Zanimiv nagrajenec je frančiškan Rocco iz Marghere pri Benetkah. Na tako zvanem »Peklenskem otočku« nedaleč od mesta je v razpadli koči slučajno odkril 5 otročičev, ko so jih revni ribiški starši tam prepustili svoji usodi. Pri njih je ostal le majhen psiček. Stari redovnik je revčkom nosil jesti, kar je po mestu naberačil. Ko je ob zadnjem neurju silen veter treščil v morje beraško bajto, je Rocco prepeljal premažene otroke na kopno. »Jih bom že kje spravil pod streho!« si je mislil. Nagrado, ki jo je prejel, bo porabil vso za te zapuščene otroke in njih psička.

SREČNI VOJAK

Pri zadnjih stavih na nogomet je zadel vojak Nosenzo v Vidmu kar 23 milijonov, čeprav je igral kar na slepo. Ko so mu poroči prišli povedat k postelji veselo novice, je zagodrnjal: »Nikar se ne šalite!«, se obrnil na drugo uho in naprej smrčal. Šele naslednje jutro se je prepričal, da je milijonar. Njegovi tovariši so na mah naskočili kantino ter jo na njegov račun do poslednje kaplje izpraznili. Milijonarja celo častniki vljudno pozdravljajo.

DOVOLJ KRUKA

Zavod za statistiko v Rimu sporoča, da je žitna letina v Italiji mnogo boljše od lanske. Pridelali so 95 milijonov stotov žita, kar je 31 od sto več kot lani. Upajmo, da se bo sedaj tudi kruh pocenil.

MRZLI OGENJ

Nemški profesor Edvard Just je iznašel nov način za proizvajanje toplotne energije iz premoga. Doslej je premog kurili, da je s segrevanjem nastala para, ki se je pretvarjala v gonilno silo. Sedaj pa premog ne bo več dajal ognja, ampak bo po kemičnih procesih — podobno kot v žepni svetilki — proizvajal gonilno silo in elektriko. Na ta način bo uporabljenih 70 odstotkov premogove energije, namesto dosedanjih 23.

ATOMSKE LADJE

Nafta se bo morala kmalu umakniti pogonu na atomsko silo. Ameriška mornarica je že dala v delo veliko križarko, ki jo bo gnala po valovih atomska sila. Sedaj zbirajo med mornarji prostovoljce, da se priučijo novim zapletenim strojem. Učenje bo trajalo 2 leti. Z uvedbo atomske sile preneha med državami tudi boj za petrolejske vrelce, ki je povzročil že marsikatero vojno.

»PARIŠKI GROF«

Za božič se je ves Pariz hudo preplašil. Predstojnik ene največjih cerkva, Svetega Sreca na Montmartru, je prejel pismo, da se bo med polnočnico razpočila bomba. Podpisan je bil »Danijel, grof pariški«. Enaka pisma so dobili pariški kardinal, bivši ministrski predsednik Herriot in drugi. Sprva so mislili, da gre za neslano šalo, toda pozneje so res iztaknili v svetišču bombo, ki k sreči ni še eksplodirala. »Grof« je bil 45-letni slaščičar Danijel Havas. Možu manjka nekaj koles v glavi. Vse je priznal: že večkrat je pisal papežu, naj izobči iz Cerkve vse, ki raziskujejo atomsko silo. Ker ne poslušajo njegovih besed, je hotel, da slišijo njegovo bombo.

BOGAT KRALJ

Odkar so ob robu arabske puščave odkrili obilne vrelce petroleja, so kralji Saudske Arabije postali najbogatejši vladarji na svetu. Svojo bogatijo pa tudi radi razkazujejo. Ko je zadnjič kralj Arabije obiskal Azijo, je v svoji razsipni radodarnosti dajal napitnine po 1 milijon lir. Pred prazniki je pa naročil v Nemčiji kar 10.000 zlatih krožnikov s svojim grbom, ki ga bodo stali 75 milijonov lir.

RADIO NA ROKI

V Ameriki so ta božič vpeljali posebno darilo. To je majhna radio priprava, ki ni mnogo večja od ure in jo lahko nosiš na roki. Cena je zmerna, kajti radio stane le 15.000 lir.

NOVICE

TITO V AFRIKI

Jugoslovanski predsednik je zaključil svoj tritedenski obisk v Abesiniji. Ob slovesu sta Haile Selasje in Tito objavila uradno sporočilo, v katerem poudarjata, da sta preučevala mednarodni položaj ter ugotovila, da se obe vladi v glavnih vprašanih popolnoma strinjata. Dva državna poglavarja sta sklenila, da morata Jugoslavija in Abesinija v bodočnosti čedalje tesneje sodelovati v politiki, gospodarstvu in na področju tehnike.

Praden je zapustil abesinsko ozemlje, je Tito daroval cesarju Selasju krasno jahto Brioni, ki je prva edinica abesinske mornarice.

Tito je nato odpotoval s spremstvom proti Egiptu in je došel že v Kairo. Načelnik egiptске vlade polkovnik Naser je pri tej priliki naslovil na jugoslovanske narode pozdravno poslanico.

KAJ JIH VESELI

Za praznike ljudje premišlujejo, kaj bi izrednega kupili svojim dragim. V Njujorku so šle kupčije v milijarde. Za dečke so prodali največ igrač, ki so v zvezi s poletni na luno. Deklice so se najbolj razveselile punčk, oblečenih kot kraljica Elizabeta ob kronanju. Stanejo pa 60.000 lir. Gospe so najbolj posegale po posebnem mešalniku za lepotilne prahove. Z njimi si lahko napudrajo obraz v 36 barvnih odtenkih. Posebno radost je vzbudil majčken radio, ki se vtakne v ušesa in z njim lahko neopazno poslušate operne napeve. Podobna zabava je z električno lučko, ki pomaga, da ob dolgočasni kinopredstavi mirno bereš kak roman. Moškimi so pa ženske darovale zapestne ure, ki z močnim udarcem pretresejo gospoda, da se vzdrami.

ŠTIRIKRAT NA DAN

Na angleškem dvoru je vse življenje do pičice in sekunde urejeno po posebnih predpisih, ki se jih zelo strogo držijo. Ena izmed točk dvornega obrednika je posebno zanimiva: v njej je določeno, da se mora angleški kralj obriti štirikrat na dan. To je vsekakor še za najhujšega kosmatinca več ko preveč. Ker sedaj kralja nimajo, ta točka programa odpade.

DOBER IZUM

V ameriški vojski so vpeljali posebno pripravo, ki jo bo nosil vsak vojak pri sebi. Z njo bo lahko v pol uri precedil še tako okuženo vodo, da bo postala pitna. Priprave, s katero bi slabo vino spremenili v dobro, pa niso še izumili.

DELO ALI V SMRT

Mati in hči Guerreschi iz Milana sta pred vojno stanovali v palači in udobno živeli. Ko so bombe uničile vse premoženje, je hči dobila službo na pošti. Tedaj ji je umrl še oče in dekletu se je od žalosti zmešalo. Od kar je prišla iz bolnice, ni mogla nikjer več najti službe, ženski sta živeli od slučajnih podpor. Oni dan sta se v obupu zaklenili v stanovanje in dali na vrata listek, kjer sporočata, da sta sklenili umreti od lakote. To je poslednje sredstvo, s katerim je hči hotela opozoriti svet nase in priti do dela.

SADOVI SOVJETSKE POLITIKE

Potovanje ruskih državnikov po Indiji in Burmi, posebno pa napadalni govori Nikite Hruščeva so precej vznemirili Ameriko. Iz njih je spoznala, da namerava Moskva izpodrivati v bodočnosti politični in gospodarski vpliv zapada tudi v Aziji.

Posledica je bila, da je Eisenhower sklenil povečati ameriško pomoč tujini skoro za 81 odstotkov. Parlamentu je predlagal, naj določi letos v ta namen 4 milijarde in 900 milijonov dolarjev. Senatorji in poslanci se temu povišku upirajo, toda Eisenhower in njegov zunanji minister Dulles čvrsto vztrajata pri svoji zahtevi, češ da je treba zaveznike oskrbeti z dragim modernim orožjem in gospodarsko podpreti nerazvite dežele. V mislih imata sicer predvsem Azijo, toda marsikateri lep milijonček bo odpadel tudi na Evropo.

Za povečano ameriško pomoč, ki se je zdelo, da čedalje bolj kopni, se bodo morali evropski narodi zahvaliti v prvi vrsti — Hruščevu.

DEBELUHARJEV NE MARAJO

Ameriški vojni minister je ugotovil, da se častniki, ki sede po vojaških uradih, preveč debele. Zato jim je sedaj ukazal, da morajo vsak dan hoditi k telovadnim vajam in jim predpisal boks in plavanje. »Debelušnih računskih častnikov« — pravi okrožnica — »ne smemo več trpeti.«

STRAŠNA SMRT

Blizu Verone se je pripetilo, da je nočni čuvaj Karl Targa stopil med nočno službo tudi v električno centralo, da ugasi luči. Pri tem se je tako neprevidno približal kolesu stroja, da ga je zgrabilo za obleko in potegnilo v vrtinec. Več ur je nesrečneža vrtelo in ga vsega zmečkalo. Šele zjutraj so delavci odkrili grozni prizor.

UŠLA JE

V Caltanisetti na Siciliji so se v stolnici drenjali številni svatje na poroki Vincenza Anzalone in njegove neveste Rozine. Maša je že bila pri kraju in župnik je vprašal Rozino, ali hoče vzeti Vinka za zakonskega moža. »Ne!« se je odrezala, »raje grem v samostan!« in jo je ucvrla skozi zakristijo na cesto. V cerkvi je nastala zmeda in tako prerekanje med povabljenici, da so jih morali priti policaji mirit.

SVOJEVRSTEN SPOMENIK

Ko so Rusi zasedli Dunaj, so na enem najlepših trgov v središču mesta postavili spomenik v čast sovjetski vojski: vojaka na velikem tanku. Ta naj bi Avstrijce večno spominjal na »osvoboditevc« Dunaja po boljševiski armadi. V očeh prebivalcev je pa to bila tuja zasedba in ne osvoboditev. Nič čudnega ni zato, da so prejšnji teden skušali neznanci vreči spomenik z dinamitom v zrak. Jasno je, da tisti tank ne bo stal dolgo na sredi Dunaja.

OTROCI SO SE ZASTRUPILI

V Sulmoni so razdeljevali v šolski kuhinji tudi mleko v prahu. Ko so otroci použili južino, so jih zgrabili taki krči, da so jih morali 120 prepeljati v bolnišnico. Ko so starši in sorodniki za to zvedeli, so v svoji jezi hoteli s silo vdreti k svojim malčkom. Zdravniki so le s težavo pomirili ljudi, češ da zastrupitev ni nevarna.

PEPITA NI VEČ

V Španiji je imel neki postajni načelnik blizu mesta San Sebastian papigo »Pepito«, ki je znala tako natančno posnemati piščalko postajevodje, da je marsikateri vlak pred časom odpihal s postaje. Zdaj je papiga poginila in pritožbe so nehale. Tudi pri nas je dosti papig, ki povzročajo med ljudmi škodljivo zmedo, ker brez potrebe in pameti kričijo.

Duhovna in družbena kriza naše dobe

Nadaljevanje s 1. strani

tvorijo večino človeštva in se presenetljivo naglo množe. Njihova vloga v mednarodni politiki bo v bodočnosti čedalje pomembnejša in odločilnejša. Če zrelejše in sedaj še vladajoče države pravočasno ne ugrade njihovim upravičenim zahtevam ter jim ne pomagajo prebroditi sedanje velike težave, je nasilen spopad med njimi in zapadom v prihodnosti neizogiben in svet se bo pogreznil v nepopisno nesrečo.

SPLOŠNO RAZOROŽEVANJE

Papež je v svojem govoru razčlenil še eno vprašanje, ki močno vznemirja duhove sodobnikov. Nastopil je proti divji tekmi v atomskem oboroževanju med vzhodnim in zapadnim svetom. Ker nas zgodovinsko izkustvo uči, da je oboroževanje skoro vselej bilo samo uvod v vojno, je Pij XII. predlagal, naj se velesile začnejo že sedaj razoroževati. Svojo dobro voljo naj dokažejo najprej na najbolj nevarnem, to je na atomskem področju.

Po njegovem je nujno potrebno troje ukrepov: predvsem naj se takoj prenehajo poskusi z atomskimi in vodikovimi bombami, ki že danes ogrožajo zdravje ljudi in bi lahko spremenile življenjske pogoje na zemlji.

Drugo, kar se mora zgoditi, je, da se na splošno prepove uporaba atomskega orožja.

Tretji nujni ukrep pa je, da se po vsem svetu uvede splošno nadzorstvo nad oboroževanjem, tako bo vsaka država vedela, pri čem je, in se ji ne bo treba bati neljubih presenečenj.

Vsi ti ukrepi — je rekel papež — so tesno med seboj povezani in ljudstva ter njihovi voditelji so »v svoji vesti obvezani«, da jih vse tri obenem uresničijo.

Tudi ti predlogi Pija XII. so naleteli pri vseh miroljubnih ljudeh na splošno odobravanje. Današnja tekma v oboroževanju požira neštete milijarde in izčrpuje gospodarsko moč narodov. Kaj bi država lahko ustvarila s temi ogromnimi vsotami? Koliko stanovanj bi lahko zgradili, kolikim revnim družinam pomagali v njih stiski!

Zanimivo je, da je Sovjetska zveza po radiu in v svojih uradnih glasilih ta del papeževe poslanice izrečno — pohvalila. Prvič po boljševiski revoluciji se je zgodilo, da je Moskva kak papeški govor razširila med komunistične množice ter ga javno odobrila.

Nekateri vidijo v tem dokaz, da nameravajo Stalinovi nasledniki spremeniti tudi svojo politiko do Vatikana ter se z njim in katoliško Cerkvijo pomiriti. Ali so ti upi res le gola samoprevara, bo pokazala bodočnost.

Dopisi s Tržaškega

BOLJUNEC

Tudi letos je bilo pri nas na dan sv. Štefana tradicionalno »lučanje«. Takoj po poldanskem blagoslovu se je na vaškem trgu vnela bitka, ki so se je udeležili mladi in stari. Za to priliko so se »bojevniki« dobro oborožili s pomarančami, jabolki in drugimi sredstvi ter se pošteno obmetavali. Boj je trajal približno pol ure, nakar so se vsi podali h kinodvorani, kjer je ob 16. uri Glasbena skupina iz Boljunca imela drugi nastop. Že nekaj dni pred prazniki smo nestrpnost pričakovali, kaj nam bodo pokazali naši mladi glasbeniki.

Spored je bil pisan in srečno izbran ter je od prirediteljev zahteval nadpovprečno glasbeno izobrazbo. Zato smo bili prav radovedni, ali bodo mladi kulturni delavci mogli prireditve srečno izpeljati. Prvi nastop je bil na božič. Ob nabito polni dvorani je ob določeni uri stopil na oder napovedovalec Marino Kuret, ki je občinstvo seznanil s posameznimi točkami sporeda. Najprej je glasbena skupina zaigrala v priredbi Draga Žerjala vrsto narodnih, nato je vaški oktet dovršeno zapel nekaj narodnih pesmi, pri katerih je sodeloval tudi vaški godalni kvartet.

Med odmorom so bile šaljive točke, ki so vzbudile mnogo smeha in odobravanja.

Tretji del je obsegal dalmatinske pesmi, ki jih je občuteno in zbrano zapel vaški oktet. Prireditve je še znatno dvignil scenarij, ki nas je v duhu popeljal na krasno in slikovito dalmatinsko obalo. Občinstvo je na koncu burno ploskalo in vzklikalo požrtvovalnim prirediteljem.

Mirno lahko trdimo, da je na božič in Štefanovo zavel pri nas nov veter. Mladi ljubitelji glasbe so ustvarili v vasi novo ozračje, ki blagodejno in pomirjevalno vpliva na srca naših ljudi.

Prijateljem iz Boljunca se toplo zahvaljujemo za krasna večera in jim želimo mnogo uspeha na njihovi nadaljnji poti. Posebna zahvala gre g. Dragu Žerjalu, ki ima največ zaslug, da sta prireditvi tako odlično uspeli.

Ne smemo pozabiti, da smo tudi v cerkvi imeli za praznike lepo petje. Kaže, da se je cerkveni zbor ojačil z novimi moškimi glasovi. Želimo pa, da bi vsako nedeljo lahko slišali tako petje.

BORŠT

Iz naše vasi se v Novem listu nismo že dolgo oglasili. Pa nikar ne mislite, da smo nanj pozabili. Prav radi ga jemljemo v roke, saj nas lepo seznanja z vsemi najvažnejšimi dogodki doma in v svetu. Tudi pri nas se tu pa tam kaj zgodi, kar zasluži, da pride v javnost.

Že dvakrat zaporedoma smo v naši šoli imeli roditeljski sestanek, ki so se ga udeležili ševilni starši učencev. Udeleženci so se podrobno seznanili s šolskim življenjem ter zvedeli za uspehe posameznih učencev. Za boljše in temeljitejše sodelovanje med šolo in domom je bil nedavno tega pri nas ustanovljen tudi roditeljski svet.

V tem mesecu smo pri nas imeli kar dve šolski prireditvi. Najprej je bilo miklavževanje, na katerem so otroci nastopili z igri-

co o. Krizostoma Miklavževi angelčki. Moramo reči, da so se to pot naši malčki odlično odrezali ter želi splošno odobravanje staršev, ki so se prireditve polnoštevilno udeležili. Ta dan so otroci dobili različna darila, ki so jih zbrali starši sami.

Pretekli petek pa smo imeli božično prireditve. Šolska mladina nam je dovršeno podala o. Krizostoma mladinsko igro Pastirčki v Betlehemu. Slišali smo še deklamacije in zborna petje. Na koncu so vsi šolarji skupno zapeli pri jaslicah »Sveto noč, blaženo noč«.

Starši so veseli in ponosni odhajali iz šolske dvorane, saj so videli, kako lepo napredujejo njihovi otroci.

LONGER

Ne vemo, kdaj se bo tržaška občina spomnila ceste, ki pelje z avtobusne postaje na Katinari v Lonjer. Tej poti pravimo Lonjerci kolovoz — in danes po vsej pravici. Res je, da smejo po njej le pešci, ker je zaprta za promet, vendar bi je na noben način ne smeli pustiti tako zanemarjeno. Zadnje deževje jo je tako spralo, da sedaj kaže »rebra«. Nič čudnega ni zato, če je hoja po njej danes silno otežkočena.

Naše občinske svetovalce, ki se prečesto-krat spuščajo na sejah v reševanje svetovnih vprašanj, vabimo, naj si jo ogledajo, da se prepričajo, ali je potrebna temeljite preureditve.

KATINARA

Katinarski župljani smo se še pred dobrim tednom resno bali, da bi naš g. župnik Anton Piščanc ne mogel za božične praznike opraviti svojih dušnopastirskih dolžnosti. Zadnje adventno nedeljo je bil namreč zbolel za pljučnico. Vsi smo se zato razveselili, ko smo ga na božični večer zagledali pred oltarjem. Prav pred svetim večerom je za silo ozdravel, tako da so svetonočne slovesnosti nemoteno potekale.

Za praznike mu je pomagal naš rojak gosp. Mario Gerdol, ki sedaj končuje bogoslovne nauke na vseučilišču v Rimu.

Svojemu dragemu župniku želimo mnogo zdravja in obilo božjega blagoslova v novem letu.

CEROVLJE

Zaprta cesta v Sosljan nam ne daje miru. Ne moremo namreč razumeti, zakaj se ravnatelj državnih cest v Trstu tako krčevito brani, da bi ustregel želji in potrebi prebivalcev Mavhinj, Cerovelj, Vižovelj in tudi nekaterih Sosljančanov. Pravzaprav so ravno nekatere hiše v Sosljanu danes najbolj prizadete in oškodovane. Kajti vsi oni, ki imajo hiše nad novo cesto, so tako rekoč odrezani od središča, ker morajo napraviti daljši krog skozi Vižovlje, če hočejo priti z vozili do doma.

Na obeh straneh nove ceste nameravajo namesto mosta napraviti stopnice. Zdi se nam, da to ni najboljša rešitev. Nedaleč od avtoceste je novo pokopališče, ki ga bodo v kratkem blagoslovili. Kako bomo prišli do njega, če nam ne zgrade mosta? Ali so oblastva premislila, kako dolgo pot bomo morali narediti, če bo stara cesta ostala za vedno zaprta?

Slišali smo, da je občinska uprava nedavno tega poslala na glavno ravnateljstvo državnih cest v Rimu pismo, v katerem je najvišjim oblastvom temeljito in izčrpno obrazložila to za nas danes najbolj pereče vprašanje. Vsi prebivalci prizadetih vasi nestrpnost čakajo na odgovor in upajo, da jih oblastva ne bodo ponovno razočarala. Ne glede na to pa so vsi sklenili, da ne bodo mirovali, dokler se to vprašanje ne reši tako, kakor zahtevajo zdrava pamet in življenjske koristi ljudstva.

RICMANJE

Vest, da bo mestna uprava najbrž podaljšala avtobusno progo št. 25 do Ključa, je v Ricmanjih vzbudila splošno odobravanje. Če se bo to uresničilo, bomo Ricmanjci prišli do poštene in cenejše zveze z mestom. V današnjih časih so dobre prometne zveze silno važne, ker so mnogi naši ljudje zaposleni v tržaški industriji, do katere jim je pot zaradi oddaljenosti silno otežkočena.

Redna avtobusna proga skoraj do vasi je velike važnosti tudi zaradi tujskega prometa, saj bi se je marsikateri mešan poslužil, da mu ni treba čakati na nerodne in redke zveze.

PROSEK

Na Štefanovo je godalno društvo s Proseka-Kontovela priredilo v društveni dvorani koncert, ki se ga je udeležilo številno občinstvo. Precej časa je že potekalo, odkar smo zadnjič slišali svojo godbo. Silno smo se zato razveselili, ko smo zvedeli, da pripravljajo nov koncert.

Godba je v ponedeljek zaigrala odlomke iz znanih in priljubljenih oper G. Verdija in Soupeja.

Izvajanje je bilo brezhibno in je zelo pri občinstvu navdušeno odobravanje. Dirigiral je g. Zdravko Kante.

Na koncertu sta sodelovala tudi dva moška zbora, in sicer oktet s Proseka-Kontovela ter moški zbor Viktor Čermelj. Tudi petje je bilo na visoki umetniški ravni.

Po končani prireditvi je predsednik godalnega društva g. Josip Čuk odlikoval dva najstarejša člana, in sicer Andreja Štoko ter Karla Bukovca, ki sta prejela zlato kolajno, spominski pergament in šopek rdečih nageljnov.

Radostnih src so ljudje odhajali domov, saj se jim je znova vzbudilo upanje, da ni še ugasnila ljubezen do naše kulture in kulturnega udejstvovanja.

ŠKEDENJ

Na božič se je na cesti pri čistilnici Aquila zgodila prometna nesreča, ki je zahtevala kar dve smrti. Ko sta se 26-letni Duilio Merlak iz ul. Ronchetto in njegov spremljevalec 18-letni Viktor Berlot iz ul. delle Campanelle vozila na vespi proti Miljam, je vozilo iz do sedaj nepoznanih razlogov nena doma zdrknilo s ceste in z vso silo tresčilo v obcestno ograjo. Do nezgode je prišlo prav na kraju, kjer je pred leti bil zašel v morje miljski avtobus. Tu so kasneje postavili ograjo in prav vanjo sta se zaletela nesrečna mladeniča.

Ubogi Merlak je bil na mestu mrtev, ker si je ob padcu prebil lobanjo, njegov prijatelj Berlot pa je umrl v bolnici, kamor so ga koj po nesreči pripeljali.

Merlak je brat nogometnega igralca Ferruccia, ki je lani v tekmi za Triestino zadobil lažjo rano, a je kmalu nato umrl, ker je nastal tetanus.

Dopisi iz Goriške

BOŽIČEVANJE NAŠIH ŠOL

V petek pred svetim večerom so po raznih slovenskih šolah v Gorici priredili po starem običaju božične proslave. V otroškem vrtcu v Šolskem domu so se naši malčki postavili v božičevanjem. Obiskala sta jih tudi gosp. solski skrbnik in mestni župan. Prav tako so imeli svojo božičnico slovenski višješolci. Na liceju je g. ravnatelj obdaroval pridnejše dijakke. Najlepšo božičnico, že pravo akademijo so pa priredile naše učiteljske učiteljice. Brale so odlične lastne literarne proizvode (Peric, Perat) in lepo nastopale s pevske točkami (Pertot, Petejan), da je res zavladovalo božično občutje in harmonija duš. Posebno dovršeno je bila podana Esenova »Božična« in pa živi prizor »Briška kolednica«. Takih urbi bi si še večkrat želeli.

»MIR LJUDEM NA ZEMLJI...«

V Gorici so oblastva prevzela od Amerikancev lep običaj. Pred deželno palačo so na sveti večer zagorele na velikem božičnem drevesu stotere lučke. Polno ljudstva se je zbralo in zrla v prazničnem občutju krasen prizor. Visoko smreko so postavili tudi na državno mejo pred severno postajo z napisom »Mir ljudem na zemlji...«

SEJA MESTNEGA SVETA

Na seji v ponedeljek, 19. decembra, je občinski svet razpravljal najprej o predlogu, naj se spoštuje pravica do zavetišča (azila), ki jo ustava daje vsem političnim beguncem ne glede na njihovo narodnost in državljanstvo, ter naj se nehajo vračati begunci čez mejo, češ da je protiustavno.

O tej zadevi je obširno poročal občinski svetovalec dr. Bisiach, ki pripada Krščanski demokraciji. Nato je župan dr. Bernardis predlagal resolucijo, v kateri »se izražajo nezadovoljstvo goriškega meščanstva, da se še vedno vrača jugoslovanskim oblastvom del jugoslovanskih beguncev, ki iščejo v Italiji zavetišče.

Raziskavanje nagibov, ki so pripravili begunce do te odločitve, je protiustavno in v nasprotju s starodavnim čustvovanjem človeštva in gostoljubja ter žali krščanski čut. Zato naj se tako ravnanje nemudoma ukine.«

Županovo resolucijo so soglasno odobrili zastopniki vseh strank, le predstavnik bivše socialistične fronte gosp. Pavlin, se je v znak protesta, da so se nekateri občinski svetovalci posluževali v svojih izvajanjih neumestnih in žaljivih izrazov do sosedov, vzdržal glasovanja, čeprav je izrazil svoje soglasje z županovimi izvajanji, ker so v soglasju z ustavo.

Za resolucijo je glasoval tudi g. Rudi Bratuž, ki je z ene strani izrazil svoje soglasje z umestnim stališčem upravnega odbora do azilskega prava, a z druge strani je posebej poudaril, da mora občinski svet pokazati tudi več stvarnega zanimanja in razumevanja za slovensko narodno manjšino.

SILVESTROVANJE

Goriški Slovenci bodo priredili silvestrovanje v soboto ob 20.30 v dvorani »Zlati pajek«. Vstop le z osebnimi vabilom, katera lahko dvignete v kavarni Bratuž ali pri urarju Suligoju, ul. Carducci. Na veselo svidenje!

Na isti seji je občinski svet odobril stavbene načrte za leto 1956, za katere je določil 200 milijonov in 700.000 lir izdatkov. Gre za obnovo cest, kanalizacije in gradnjo raznih stavb. Med temi gre zlasti za dograditev nove hiralnice v Ločniku.

Za preglednike obračuna za leto 1955 so bili izvoljeni tile svetovalci: dr. Devetag, Crocetti in Scaramuzza, za preglednike obračuna mestnih podjetij za leto 1954 pa tile: Pedroni, Galvani in Pavlin. Odobrili so tudi davčne tarife na predmete, ki so deležni ugodnosti proste come, in splošne užitniške pristojbine. Končno je še določil 100 tisoč lir podpore za Zeleni križ, da si lahko kupi prepotrebni avto.

O POKRAJINSKI SAMOUPRAVI

Odkar je pet poslancev videmske Krščanske demokracije, in sicer Berzanti, Biasutti, Driussi, Garato in Schiratti poslalo ministrskemu predsedniku Segniju in parlamentu poziv, naj se končno vendar ustanovi pokrajina Furlanija-Juljska krajina, moremo upravičeno soditi, da se zares približuje trenutek njene uresničitve. Znano je, da je bil Videm doslej vedno nasproten, da bi se naši pokrajini priklopil tudi Trst in njegovo ozemlje. V pozivu pa je rečeno, da po oktobrskem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo ni več za to nobene ovire. Ministrski predsednik Segni bi moral poslancem odgovoriti že pred božičem.

Zato danes pričakujejo, da bo odgovor dospel takoj po Novem letu, najkasneje pa do 18. januarja, ko se bo začelo zopetno zasedanje poslanske zbornice.

V kratkem bo torej vprašanje pokrajinske samouprave stopilo spet v ospredje političnega zanimanja vlade in parlamenta.

PODGORA

Čujemo, da je podgorska predilnica darovala naši župniji sodobno napravo za predvajanje filmov, ki stane okoli pol milijona lir. To se je zgodilo po prizadevanju nadškofa msgr. Ambrosija.

ŠTEVERJAN

Za našo na prosvetnem področju delujočo mladino bo na Silvestrovo lep in vesel dan. V domači cerkvi si bosta zadnji dan starega leta obljubila večno zvestobo Lojze Mužič in Jolanda Ciglič, vneta cerkvena pevca in prosvetna delavca. Ženin izhaja iz znane in ugledne ter narodno zavedne kolonske družine Mužič. Dedu Jerneju smo pred meseci posvetili nekaj toplih besed ob njegovem slovesu od tega sveta, saj jih je zaradi svojega izredno delavnega in vzornega življenja zares zaslužil. Ženinov oče Jožef je pa bil dolgo let po prvi svetovni vojni požrtvovalni predsednik tukajšnjega prosvetnega društva. Naši pevci se pridno pripravljajo, da privedejo svojima sodelavcema prijeten dan. Vsi Števerjanci pa jima že vnaprej čestitamo k poroki in jima želimo obilo božjega blagoslova na njuni novi življenjski poti.

Ker je Mužičeva družina zvest naročnik Novega lista, se čestitkam in srčnim voščilom Števerjancev pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

Naša vas se je razveselila ob vesti, da je deželni svetovalec Poletto s pismenim predlogom na deželnega predsednika dr. Culota,

načel razpravo o napeljavi zdrave pitne vode iz jugoslovanskega vodovoda. To je vsekakor pomemben korak do uresničenja naših dolgoletnih želja. Tudi v italijanskem javnem mnenju se čedalje bolj utrjuje prepričanje, da se gradnja vodovoda za našo občino ne sme več dolgo odlašati. Temu vprašanju morajo državna oblastva, pa tudi deželna in mestna uprava posvetiti vso pozornost, saj gre končno za najnujnejšo zdravstveno in gospodarsko vprašanje vse goriške dežele.

Ne bi bilo prav, če bi se ob tej priliki ne zahvalili Novemu listu, ki je od prvega dne svojega ponovnega izhajanja posvetil našemu vodovodu in drugim našim kričečim gospodarskim potrebam vso svojo nenehno pozornost. Želimo mu obilo božjega blagoslova in uspeha v novem letu, ter da bi tedaj morali umolkneti vsi njegovi obrekovalci, ki so se zavestno sprli z resnico.

ŠTANDREŽ

V Novem listu smo že poročali o nogometni tekmi, ki je bila v Ljubljani v nedeljo, 18. t. m., med štandrežskimi nogometaši in klubom Ljubljana. Odločilno je Ljubljana zmagala šele v zadnjih 10 minutah borbe; zato smemo trditi, da so se Štandrežci dobro borili proti Ljubljancem. Upamo, da pridejo v kratkem k nam Ljubljanci, da se z njimi pomerimo na domačem igrišču.

Voda se napeljuje po hišah v stranskih ulicah še kar živahno. Doslej ima že večina vaščanov vodo v hišah. Ko se bodo prekopane ulice popravile in izravnale, bo naš Štandrež kar lep. Tedaj bomo vsaj nekoliko pozabili na krivico, da smo morali na vodovod po stranskih ulicah čakati toliko časa, čeprav bi ga bili lahko zgradili s svojo vojno odškodnino že pred 20 leti.

Z VRHA

Neprestano se oglašamo v Novem listu z zahtevo, naj se v naši vasi ustanovi samostojni poštni urad. Škoda, ki jo trpimo zaradi počasnega dostavljanja pošte, je zares ogromna. Saj smo v tem pogledu že dolgo let popolnoma zanemarjeni. Čujemo, da so naši prebivalci s podpismi pozvali sovodenjsko županstvo, naj stori vse potrebno, da poštno ravnateljstvo uresniči to vročo željo Vrhovcev in zadosti njihovim gospodarskim potrebam. Posebno odposlanstvo je šlo tudi k poštному ravnateljstvu, a vse naše nenehno trkanje žal doslej še ni imelo zelenega uspeha. Zato se danes ponovno oglašamo v Novem listu in pozivamo vsa oblastva, naj nikar ne preslišijo naših klicev.

SOVODNJE

Pretekli ponedeljek so oddali na dražbi 20 deležev občinskega lesa na »produ«. Kupci so morali pogodbene stroške plačati takoj, kupno ceno pa bodo plačali prihodnje leto skupno z davki.

Naše otroke in njihove starše je v tork predteklega tedna razveselila dobro uspela božičnica v sovodenjskem otroškem vrtcu. Razume se, da so vzbudili veliko veselja zlasti lepi darovi.

JAMLJE

Pred nekaj dnevi je zapustil Jamlje č. g. župnik Vošnjak Josip, ki je šel past duše na Koroško. Začasno bo našo župnijo upravljal č. g. Kretič iz Devina. Dol pa doberdobski župnik č. g. Breclj. Gospodu Vošnjaku želimo mnogo uspeha in božjega blagoslova na Koroškem.

Beneška Slovenija

IZ VIDMA

STRUPENA GONJA PROTI SLOVENSKIM DUHOVNİKOM

V Novem listu smo pred kratkim poročali o ogabnem napadu tukajšnjega liberalnega lističa »Il Friuli Liberale« na č. g. župnika Angela Kračino iz Sv. Lenarta in na druge vodilne beneške Slovence, ki jih je ar-ma (bržkone Arturo Manzano) v tem listu obtožil veleizdajstva.

Gonjo liberalnega lističa proti župniku Kračini in drugim Slovcem je podprlo tudi goriško glasilo istrskih beguncev »Arena«. Ta listič je 7. decembra t. l. dobesedno ponatisnil omenjeni napad.

»Ar-ma« in »Arena« obtožujeta skupnico »aktivnih filoslavov«, Maria Conta, Tedoldija in Angela Kračino, da že leta javno delajo na to, da se nadiške doline odcepijo od Italije in zedinijo z Jugoslavijo.

Župnik Kračina je pri videmskem sodišču takoj vložil tožbo proti listu »Il Friuli Liberale«.

Sodnijska razprava proti odgovornemu uredniku Giorgiu Proviniju in piscu članka Ar-mi bi morala biti že v sredo preteklega

tedna, a junakov, ki bi morali pred sodiščem zagovarjati svoje »patriotsko« dejanje, ni bilo, kakor običajno, na spregled.

V njunem imenu je odvetnik dr. Borghi zahteval, naj se razprava odloži, da lahko stranka prouči obtožnico in pripravi zagovor. To je odvetnik tudi dosegel, čeprav je imel dovolj časa na razpolago, da bi to storil že prej.

Sodišče je odločilo, da bo razprava v prihodnjem zimskem zasedanju videmskega sodišča. Medtem bo župnik Kračina obtožbo razširil tudi na goriško »Arena«.

In prav ima! Zajčjim klevetnikom je treba zašiti obrekljivi gobec. Razume se, da vse procese videmskega sodišča budno zasleduje tudi politična javnost onkraj meje.

ŠT. LENART

Visoko na hribu nad Sv. Lenartom, v okolici vasice Jajnik, je bil ob kobariškem polomu v prvi svetovni vojni hud spopad med italijanskimi in nemškimi četami. V borbi je tedaj padlo tudi 34 Nemcev. Tamkajšnji župnik msgr. Ivan Petričič, sedaj kanonik v Čedadu, je tedaj poskrbel, da so bili italijanski in nemški vojaki pokopani pri cerkvi

sv. Miklavža nad Jajnikom. Zaradi tega krščanskega dela usmiljenja so tedanji »italianissimi« pozneje zatožili župnika Petričiča na vojaško sodišče, češ da je mrliča oropal ter jim zaradi prstanov celo odrezal prste. A tudi vojaško sodišče je moralo končno priznati, da je msgr. Petričič storil le svojo krščansko dolžnost. Njegov naslednik, pokojni msgr. Gorenščak, je uredil grobišča in sedanjí šlenarski župnik se je pri italijanskih in nemških oblastvih neprestano trudil, da bi bili ostanki prenešeni v blagoslovljeno zemljo. To se je po skoraj 40 letih zgodilo letos konec novembra.

Pri izkopavanju grobov sta bila navzoča dva zastopnika nemške vlade, in sicer Rudolf von Neumann in Otto Bechika. Ostanke so spravili v lesene kovčke, ki jih je preskrbela šlenarska občina; prenesli so jih v kapelo šlenarskega pokopališča. V bližnji bodočnosti pa jih bodo pokopali na nemškem pokopališču na prelazu Pordoi v Dolomitih.

To bo prav gotovo v veliko zadoščenje msgr. Petričiču, ki je moral zaradi svojega plemenitega dejanja do padlih Italijanov in Nemcev toliko pretrpeti.

Tudi ta primer priča, v kakšnih razmerah živijo beneški slovenski duhovniki in česa vsega jih dobro plačani patrioti obtožujejo celo na vojaška sodišča.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

Svetlo poletno sonce je sijalo na Vidov dan na bosansko prestolnico Sarajevo, ko se je prestolonasledniški par pripeljal od vojaških vaj. V hotelu »Bosna« je bilo pripravljeno stanovanje. Komaj sta se malo odpočila, so že pred vhodom brneli trije dvorni avtomobili, da se po določenem načrtu začne obisk mesta.

Medtem ko so se pripravljali v hotelu »Bosna« in je že župan čakal v mestni hiši na uradni sprejem, je v mali kavarni »Vlajnič« srbski učitelj Ilič pil turško kavo. Prvi topovski strelji v pozdrav visokemu obisku so že pretresali ozračje. Tedaj sede k mizici samotnega gosta mlad človek in tiho strmi pred se. Čez hip zašepeta kot sam zase: »Čabrinovič je že obveščen«. Prvi gost pokima in bere iz dnevnika, ki ga je imel že prej razgrnjenega: »On bo prvi vrgel bombo, če pa ne bo utegnil, začneš ti s pištolo.« Princip prikima. Brž plačata in odhātita v smeri mostu čez Miljačko. Tam blizu pred neko kotlarno že stoji mlad mož v temnem jopiču in modrih hlačah ter tišči roko v hlačnem žepu.

Glas trobent se bliža, vojaki prezentirajo puške. Trije avtomobili počasi vozijo visoke goste. V drugem vozu sedi feldcajgmajster general Potiorek in nekaj razlaga prestolonasledniku in njegovi ženi, ki vsa nasmejana odzdravljata vzklikajoči množici. V tem hipu prifrči po zraku majhna, črna stvar. Potiorek jo je hotel vloviti, vojvodinja Sofija se skloni naprej in tisti svetli predmet se zakotali na zadaj odprto streho avtomobila. Franc Ferdinand, bled kot vosek, pahne tisto stvar s strehe. Zdajci se avto strese, za njim velikanski pok. »Bomba, bomba«,

zavpije množica in dirja na vse strani. Drugi avto je vrglo kar v zrak. Več visokih častnikov in pribočnikov krvavi iz težkih ran. Sprevod se ustavi. Prestolonaslednik se nagne k ženi: »Nič strahu, Sofija, jaz ostane pri tebi!« »Tudi jaz te ne zapustim«, se ji izvije vsej blede iz prsi, ko avto brzo švigne naprej.

Med tem je policija letela za Čabrinovičem, ki je skočil čez most. Ko so ga prijeli, so ga skoraj pomandrali.

Prestolonaslednik je že dospel v mestno hišo. Grof Harrach mu sporoči, da so atentatorja že dobili: »Bila je samo ena bomba«, končuje.

»Samo ena bomba? Meni zadostuje že ta za danes predpoldne«, odvrne prestolonaslednik in strahoma opazi, da Sofija krvavi na vratu. Njo je že prej skelelo, a se je bala povedati, da bi jo ne prisilili k počitku in s tem odstranili od moža.

Prasko, ki jo je povzročil drobec bombe, so hitro razkužili in nato so stopili v razsvetljeno dvorano, kjer se je župan že tresel s pisanim govorom v roki. Nadvojvoda je moža nahrulil: »Z bombami nas sprejmete! Kaj me brigajo vaši nagovori!«

Tedaj je začutil na ramenih roko. Sofija mu je šepnila: »Franc, prosim te.« Pomiril se je in ceremonija je mirno potekla.

Sedaj bi si oba še lahko rešila življenje. Bomba je bila zadnji opomin pred smrtjo. Toda Franc Ferdinand je hotel, da se vse izvrši po sporedu. Prej pa je želel še v bolnišnico obiskati težko ranjenega pribočnika Merrizzija. Ta njegova pot je bila zadnja.

Šofer ni natančno poznal ceste, ker je bila izven sporeda. Zavozil je v ozko ulico; ko

je zmoto zapazil, je skušal počasi okreniti avto. V tej sekundi so odjeknili tisti trije strelji, ki so preobrnilo vso svetovno zgodovino in vrgli Habsburgovce za vedno s prestola. Prva smrtna krogla je zadela Franca Ferdinanda. Bruhnil je kri iz ust in se zgrudil predse.

»Za božjo voljo, kaj ti je«, komaj utegne vzklikniti Sofija, kar tudi ona nezavestna omahne čezenj.

»Zofka, Zofka, ne umreti... ostani za otroke...«, šepče umirajoči, a ona je že mrtva. Komaj pristane avto pred bolnišnico, izdihne tudi prestolonaslednik.

Miramarska kletev se je izvršila. Vrgla je vso Evropo v vojni vrtinec. Stari cesar na Dunaju ni tega doumel. V habsburški nadutosti je samo vprašal načelnika vojaške pisarne: »Kako se je nadvojvoda zadržal?«

»Kakor vojak, Veličanstvo«, je raportiral grof Bardolff. O nesrečni vojvodinji Sofiji niti besede.

Ko je zavihrala na miramarskem stolpu žalna zastava, so na srbski fronti že zagrmeli prvi topovi.

(Dalje)

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS

TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje it d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Alojz Kumer

II. Slovenski tisk na Primorskem

V devetdesetih letih prejšnjega stoletja je izšlo na Primorskem več slovenskih knjig in časopisov kot prej v štirih stoletjih. Število ljudi, ki so se učili na srednjih in visokih šolah, in onih, ki so čutili potrebo po političnih listih ter po gospodarskih, poučnih in leposlovnih knjigah, je stalno raslo in omogočalo živahno založniško dejavnost.

K širjenju leposlovnih knjig so odlično pripomogle knjižne zbirke, ki jih je urejal in izdajal Andrej Gabršček. Po rodu iz Kobarida, po poklicu učitelj, se je popolnoma posvetil politiki in narodni stvari. V Gorici je ustanovil tiskarno, knjigarno in založništvo. Bil je med soustanovitelji Narodno-napredne stranke na Goriškem. Izdal je več časnikov, za katere je tudi mnogo pisal, obenem je sodeloval pri številnih slovenskih in slovanskih časopisih. V *Slovanski knjižnici* je izšlo med leti 1893 in 1913 191 spopičev, v *Knjižnici za mladino* (1895-96) 24 spopičev, v *Salonski knjižnici* (1097-1911) 13 knjig, v *Svetovni knjižnici* (1900-1911) 11 knjig in v *Taliji* (1902-1910) 25 zvezkov.

Med številnimi izrazito političnimi časniki, ki so začeli izhajati v devetdesetih letih, naj omenim tržaški *Delavski list*, »časopis za interese slovenskega ljudstva« (1890); *Slovanski svet*, ki je izhajal nekaj let v Ljubljani in na Dunaju, od 1891, do 1895, pa v Trstu, je branil tako zvanj slovenski kulturni program; zahteval je ruščino kot skupni znanstveni jezik vseh Slovanov in cirilskometodajsko Cerkev, to je grškokatoliški obred s starocerkvenoslovanskim obrednim jezikom; *Delavski prijatelj* (Gorica 1898-99) je bil »krščansko-socialen list za delavce na Primorskem«; *Rdeči prapor* (Trst 1899-1905) pa glasilo Jugoslovanske socialne demokracije.

Številni so bili v tem času tudi gospodarski mesečniki in knjige, ki so nudile posebno kmetov strokovno pomoč.

Izvirno slovensko leposlovje je kar lepo zastopano: poleg ponatisov Prešernovih, Slomškovihi in Gregorčičevih del so prvič zagledala luč pesniška dela Josipa Pagliaruzija-Krilana (II. in III. zvezek Poezije) in spisi Antona Funtka, dela Pavline Pajkove in Frana Govekarja, Engelberta Gangla, poleg teh pa še spisi številnih manj važnih književnikov. Med

najpomembnejšimi knjigami Slovanske knjižnice so *Poezije* Ivana Tripka-Zamejskega, glasnika skrajnega slovenskega zapada, (1897) in zbornik slovenskih osmošolcev *Na razstanku* (1898) s prispevki pesnika Josipa Murna-Aleksandrova in esejista ter književnega zgodovinarja Ivana Prijatelja.

Med prevodi prevladujejo dela slovanskih pisateljev: Puškina, Gogolja, Dostojevskega, Tolstaja, Sienkiewicza, Cecha, Nemcove, Senoa idr. Med prevajalci srečujemo poleg drugih Simona Gregorčiča, Gestrina, Funtka, Ivana Prijatelja in Ivana Cankarja. Prijatelj je prevedel Puškinovo Kapetanovo hčer, Cankar pa Shakespeara.

Kot zanimivost lahko omenim prvi ruski prevod iz slovenske književnosti, t. j. Martina Krpana, ki je v Hostnikovem prevodu izšel v Trstu 1891. Gabršček pa je v Gorici tiskal Hostnikov *Ročni rusko-slovenski slovar* s priloženo *Kratko slovnico ruskega jezika* (1897).

Istega leta je začel izhajati v Trstu leposlovni list *Slovenka* (do 1902), ki ga je prvotno urejala Marica Nadliškova. »Prinašala bode leposlovje in pesništvo, — piše urednica — »poročila o knjževnosti, osobito o naši, poročila o gibanju rodoljubnij drugih slovanskih narodov, spise o odgoji in vzgoji otrok, oduševljajoče spise za ono ženstvo, ki še spira itd.

Med drugim je bila tiskana brošura dr. Gustava Gregorina *Boj za slovenske ljudske šole v Trstu* (1894). Istega leta je izšlo v Vidmu znamenito delo že omenjenega jezikoslovca Baudouina de Courtenaya *Il catechismo resiano*.

Tri so italijanske knjige o slovenskem jeziku in o Slovencih, ki so se pojavile v tem desetletju. Dr. G. Loschi je po Sketovi Nemško-slovenski slovnici priredil svojo *Grammatica della lingua slovena recata in italiano* (v Vidmu 1893). Francesco Musoni, po rodu Beneški Slovenec, je istega leta izdal v Palermu (!) zanimivo folklorno knjigo *La vita degli Sloveni*. Naslednje leto pa je izšel v italijanskem prevodu izbor del naših pesnikov in pisateljev. V knjigi *Riflessi di poesia e prosa slovena* je Fran Pirman poitalijančil nekaj Prešernovih pesmi, dve narodni in nekaj spisov v prozi.

Književno delo tik pred prvo svetovno vojno

V začetku dvajsetega stoletja se je založniška dejavnost primorskih Slovencev še bolj razmahnila. Pri tem opazamo bistveno razliko s prejšnjim stoletjem: posebno hitro so se sedaj množili časopisi, ki so dosegli v letih 1911 in 1912 edinstven rekord: kar 25 slovenskih časnikov in mesečnikov na samem Primorskem! Samostojnih knjig je pa izšlo nekaj manj kot v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja. V letih 1900-1913 povprečno 40 na leto. Začetek prve svetovne vojne 1. 1914 je hudo prizadel založniško dejavnost primorskih Slovencev: poleg 22 časopisov je izšlo le še 7 knjig. Število časopisov je v letih 1916 in 1917 padlo na 6.

Med knjigami zavzema odlično mesto leposlovje. Pesniška dela Simona Gregorčiča (*Job*), Engelberta Gangla (*Pesmi*), Frana Zgura (*Pesmi, Semena padajo*), Utve (*Kraguljčki*), Jože Lovrenčiča (*Dejta dežela*), dramska dela Govekarja, Gangla, Zofke Kvedrove, Frana Milčinskega, nekaj ponatisov, mnogo del manjših pisateljev, manj pomembna dela Ivana Tripka in Ivana Preglja ter nekaj knjižnozgodovinskih prispevkov zelo dobro izpričujejo visoko kulturno raven primorskih Slovencev v letih pred prvo svetovno vojno. Omembe vredni so tudi prevodi Gregorčičevih pesmi v nemščino (Pregelj), v staro grščino in latinščino (dr. A. Baar) ter Kušarjevi prevodi Prešernovih, Gregorčičevih, Kettejevih in Zupančičevih pesmi v italijansčino, ki jih je izdal založnik Cappelli leta 1910 v Rocca S. Cascianu v knjigi *Canti jugoslavi*.

Poleg številnih prevodov iz slovanske književnosti (Turgenjev, Dostojevski, Tolstoj, Andrejev, Mickiewicz, Sienkiewicz, Senoa idr.) smo dobili številne prevode iz drugih jezikov (Dumas, Daudet, Guy de Maupassant, S. Pellico, T. Grossi, Sem Benelli, Shakespeare, Wallace, Kotzebue idr.) mnogo izmed teh izpod peresa tako odličnih književnikov in prevajalcev, kot so Ivan Cankar, Oton Zupančič, Ivan Gradnik in Andrej Budal. Omeniti velja še Kragljeve priredbe *Ilijade* in *Odisije* za mladino in posebno *Rusko antologijo*, ki sta jo uredila Ivan

Vesel in Anton Aškerc; v njej je zastopanih 74 ruskih pesnikov in pesnic, ki so jih prevajali mnogi slovenski pesniki, med drugimi tudi Simona Gregorčič.

Med političnimi časniki naj omenim *Svetilnik*, »glasilo slovenskih delavcev«, ki se je tikalo v Trstu od leta 1901 do 1903. »Zadovoljni, veseli in srečni delavski, kmečki obrtni stap bo najboljša podlaga domovini in cerkvi. Delovali bomo za slovensko ljudstvo po nezmotljivih Kristusovih naukih«. Leta 1912 je začelo izhajati v Trstu *Jutro*, neodvisen politični dnevnik. Goriški deželni poslanec dr. Henrik Tuma je objavil leta 1907 knjižico *Jugoslovanska ideja in Slovenci*, A. Gabršček pa je začel leta 1911 izdajati *Politično-socialno knjižnico*.

VZGOJNI KOTIČEK

Duhovni pomen gospodinjstva

V današnji družbi je na žalost še vedno preveč razširjeno mnenje, da telesno delo človeka nekako ponižuje. Posebno slabo cenijo mnogi ljudje delo v domačem gospodinjstvu: šivanje, krpanje, pranje, pospravljanje, ribanje in kuhanje prištevajo med nizka in manjvredna opravila. Moški, ki s svojim zaslužkom hranijo družino, mislijo, da je le njihovo delo važno in produktivno, medtem ko je ves trud žene in hčera v hiši postranskega pomena.

Mlada dekleta se zde same sebi tem bolj imenitne, čim manj jim je treba delati v gospodinjstvu, o katerem sodijo, da je brez vsake koristi za njihovo izobrazbo in njihov duhovni napredek. Streči in služiti bližnjemu se jim zdi zadnja stvar na svetu. Zato se tudi ženski svet danes tako krčevito brani hoditi »služiti« in si išče raje dela v tovarnah, trgovinah in kjerkoli drugod, samo ne v gospodinjstvu.

In vendar je taka sodba o domačem gospodinjstvu povsem zgrešena. Delo v hiši je neprecenljivo

Številnejši kot kdajkoli prej so bili v teh letih slovarji in slovnice: Hostnikov *Slovensko-ruski slovar s slovensko slovnico za Ruse* (1901, v Gorici), slovensko nemški in slovensko-italijanski slovarček, priročniki za slovensčino in italijansčino, dve italijanski slovnici za Slovence (Kleinmayrova leta 1913, v Trstu, Bandeljeva leta 1918, v Sieni), slovenska slovnica za Italijane (spisala Marica Gregorčičeva, leta 1916 v Trstu).

Se nekaj zanimivih del: Knafličeva »Spomenica slovenski javnosti« *Vseučilišče v Trst!* (1912, v Gorici) in prve glasbene izdaje primorskih Slovencev. To so predvsem Vogričev tamburaški glasbeni list *Slavjanska lira* (1900 v Trstu), kupleti za glas in klavir (1901 v Trstu) in scenska glasba k dvema šaljivima igrama. Leta 1904 sta izšli tudi Govekarjevi dramski deli z glasbenimi točkami Viktorja Parme.

Neprimerno važnejša je pa bila *Veda*, revija za znanost in kulturo, ki je imela med uredniki tudi Ivana Prijatelja in je izhajala v Gorici v letih 1911 do 1915.

KONEC

Kulturne vesti

V torek, 20. t. m., je v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani bila slavnostna otvoritev kiparskih del mladega nabrežinskega kiparja Cela Pertota. Po lepo uspeli razstavi v Rimu, o kateri so italijanski listi prinesli zelo laskave ocene (o njej je — glej čudo — spregovoril tudi tržaški Il Piccolo), se je mladi umetnik podal v Ljubljano, kjer je s svojimi kipi in risbami napolnil vse tri razstavne prostore Jakopičevega paviljona.

Na otvoritvi je o Pertotovem delu in življenju spregovorila pred številnim občinstvom prof. Jelisa-va Copič.

* * *

V Milanu bodo razstavljali svoja dela mladi jugoslovanski umetniki, ki so se pokazali že v Aleksandriji. Jugoslovanska reprezentativna razstava je otvorjena tudi v Rimu v palači »Venezia«. Izložena so dela jugoslovanske srednjeveške umetnosti. Italijanski mladi slikarji bodo pa v januarju otvorili razstavo svojih del. Umetnost postaja vedno bolj trden most med narodi.

* * *

Pevsko društvo »Ljubljanski zvon« praznuje letos pol stoletja obstoja. S slovensko pesmijo je zbor že pod zatiralno Avstrijo budil narodnega duha. Prevodnja Zorko Prelovec, ki smo ga tudi Primorci dobro poznali, je zbor dvignil na umetniško višino. Danes ga vodi skladatelj Mihelčič. Upajmo, da ga bomo slišali tudi v Trstu in Gorici.

NOVI ROMAN Dr. METODA TURNŠKA

Te dni bo matinsjen novi roman našega pisatelja dr. Metoda Turnška »In hrumela je Drava«. V romanu je prikazal življenje na Stajerskem in delno v Ljubljani pod nemško zasedbo. Knjigo bo že v kratkem dobili v tržaških slovenskih knjigarnah.

Podporno društvo »DIJASKA MATICA« voščiti vsem dobrotnikom in vsem rojakom

SREČNO NOVO LETO!

GOSPODARSTVO

Vinska klet ob novem letu

V vinskih kletih naših kmečkih bralcev je ob novem letu zelo različno: nekateri vina sploh nimajo, drugi ga imajo samo za domačo uporabo, tretji spet so prodali samo del vina ali pa imajo v kleti še ves pridelek. Slednjih pa je letos nekoliko več.

Kdor ima vino v kleti, naj poskrbi, da bo čimprej v prvo pretočeno. Vino moramo ločiti od drozja, ker bi to lahko začelo gniti in bi vino dobilo neprijeten okus, če bi se ne sploh popolnoma izpridilo.

Bralce smo že opozarjali, da morajo pred pretočitvijo preizkusiti, ali ima vino stanoovitno barvo. Če se barva spremeni, je potrebno vinu vsaj 8 dni pred pretakanjem dodati metabisulfit ali še boljše enososine.

Če ima kdo tako smolo, da je njegovo vino še danes sladkobno, naj ga takoj proda, četudi v vinsko skladišče, ker je sedaj že prepozno, da bi klet segrevali in tako povzročili vrenje vina. Če je vino samo malo sladko, ga lahko ohranimo tudi za poznejše mesece, da bo povrelo maja ali junija. V tem primeru ga moramo pretočiti in v njem takoj raztopiti po eno kocko enososine na hl. Po dveh mesecih mu dodamo še eno kocko na hl. — Enososina vsebuje v glavnem nekoliko kalijevega metabisulfit, nekaj citronove kisline in nekoliko česlovine ter učinkuje tako, da se v vinu ne razvijeta niti kan niti očetna kislina. Maja ali junija meseca bo vino popolnoma povrelo ter postalo zdravo.

Letos imamo neverjetno mnogo vlačljivega vina. Vlačljivost se pojavi v nepopolnoma povrelih vinih, ki vsebujejo malo česlovine (tanina), to je pri vinih, ki niso kipele v tropinah. Ugotovljeno je, da vlačljivost najraje napada vina bujno rastočih trt, katerim smo gnojili s hlevskim gnojem ali z dušičnatimi umetnimi gnojili. — Če je vino samo vlačljivo, potem ga moramo pri pretakanju dobro prezračiti: V sod zabijemo pipo, pod katero obesimo snop trtnih rozg, lahko pa tudi leseno ali kotlovinasto rešeto. Skozi to naj vino teče v podstavljeno posodo. V tej moramo raztopiti na hl po eno ali dve kocki enososine, v hujših primerih po eno kocko solitotantina. Vse dobro mešamo, dokler se vino ne začne peniti. — Če je vino bilo samo malo vlačljivo, navadno zadostuje to; če pa je bilo močno vlačljivo, ga moramo še čistiti, najbolje z želatino (10 gr na hektoliter).

Če je vino v tem času prav dobro, a nekoliko motno, se navadno učisti, če ga izpostavimo mrazu: odpremo kletna vrata in okna, tako da mraz presune vino. Če pa je pretočeno vino zelo motno, ga tudi izpostavimo mrazu in za kakšen mesec čistimo: za prvo čiščenje je najbolj primerna želatina; v poznejših mesecih lahko čistimo tudi s hitro učinkujočim čistilom »lampoc«.

Kdor ima na prodaj črno vino, ki nima dovolj barve, naj počaka še kakšen mesec, šele potem naj mu doda »encijanina«, ki je edino dovoljeno barvilo za vina. Barvo vina za domačo rabo lahko okrepimo z umetnim barvilom — bordò!

Prazni sodi naj bodo očiščeni, osušeni in zažveplani!

Če ima vino kakšno drugo hibo ali bolezen, vprašaj za nasvet strokovnjaka.

SUŠENJE LISTOV PRI DIVJEM KOSTANJU

Svojčas smo pisali, da se je na divjih kostanjih pojavila posebna bolezen, zaradi katere listi najprej porjavijo, potem se posušijo in prezgodaj odpadejo. Takrat smo zapisali, da bo tu najbrže pomagalo škropljenje z raztopino modre galice in apna. Bolezen povzroča glivica »guignardia aesculi«.

V Gradišču ob Soči imajo v občinskem vrtu blizu tisoč divjih kostanjev. V letih 1953 in 1954 je bolezen posebno hudo razsajala in mnoga drevesa so zelo ošibela. Zato je občina sklenila, da bo drevesa poškopila z modro galico, in sicer z 1% raztopino. To so storili v l. 1955 trikrat, in sicer prvič 20. junija. Poškropili so okoli 700 dreves; z ostalimi niso tako ravnali, ker so služila za kontrolo.

V l. 1955 ni bolezen posebno hudo nastopila, a kljub temu so kazala škropljena in neškropljena drevesa velikanske razlike: Medtem ko so bila prva celo poletje lepo zelena z zdravimi listi, so kazali listi neškropljenih dreves značilne rjave pege in so mnogo prej odpadli.

V Ameriki je ta bolezen znana že več let in je od tam tudi prišel predpis, da se morajo bolna drevesa škropiti z modro galico, in sicer trikrat po presledku 10 dni. Amerikanci pravijo, da se mora prvo škropljenje izvršiti, brž ko se popje odpre.

(To sicer ni važno gospodarsko vprašanje,

a marsikomu je tudi eno samo drevo divjega kostanja mnogo vredno.)

V HLEVU RABITE ČESALO IN KRTAČO!

Večkrat opazite, da se živali ližejo in, če le morejo, tudi drgnejo ob najrazličnejše predmete. Očividno jih nekaj srbi. Temu mora živinorejec odpomoči, in sicer s česalom (štriglom) in krtačo.

Živali moramo redno sčesati in okrtati. To je posebno nujno potrebno pri govedih, katerih ne gonimo na pašo in jih držimo pri jaslih. S česalom in krtačo izčistimo prah in razno umazanijo, ki se nabira med dlako. Istočasno povzročimo v koži in neposredno pod njo boljše kroženje krvi, kar vpliva ugodno na zdravje živali.

PRIDELEK SVILODOV LETA 1955

Letos so v Italiji vzgojili sviloprejkke iz 106 tisoč 297 onč (po 30 gramov) semena ali za 34% manj kot lansko leto. Pridelek svilodov je znašal 9 milijonov in 376 tisoč 870 kilogramov ali 21% manj od lanskega leta. Znižanje pridelka ne odgovarja v odstotkih znižanju količine gojenega semena, ker je bil letos srednji pridelek na ončo višji. Pri rumenih sortah je znašal 88 kg in pri belih 90 kg na ončo ali v srednjem nad 20% več svilodov.

DETELJNA MOKA IN KOKOŠEREJA

Mnogi poskusi v ZDA in v drugih državah so dokazali, da je v naprednem perutninarstvu nujno potrebno krmi dodajati deteljine moke tako pri vzgajanju piščancev za zakol kot za gojenje jajčaric. Ugodni učinek deteljine moke pripisujejo mnogim vitaminom, ki se nahajajo predvsem v listih.

Olimpijske igre danes in v preteklosti

Ze večkrat smo v letošnjih športnih pregledih govorili o pripravah za olimpiado, ki bo jeseni v Melbourneu v Avstraliji. Zato se nam zdi potrebno, da pojasnimo, kaj so pravzaprav olimpiade in kako so nastale.

Prve olimpijske igre so bile leta 776 pred Kr. na grškem polotoku Peloponezu v mestu Olimpiji, po katerem so tudi dobile ime. Prirejali so jih na čast svojemu najvišjemu bogu Zevsu. Na teh olimpijadah so tekmovali le v tako imenovanem pentathlonu, to je peteroboju, in sicer v teku na dolžino stadiona (približno 192 m), v metu diska in kopja, v skokih in prosti borbi. Zmagal je tisti, ki je v teh disciplinah dosegel povprečno najboljši uspeh. Olimpiade so bile vsako četrto leto. Po njih so Grki računali čas. Leta 390 po Kr. jih je cesar Teodozij prepovedal in ljudje so nanje pozabili.

Na igre se je v 19. stoletju zopet spomnil Francoz baron Pierre de Coubertine, jih preuredil in leta 1896 so se po dolgih stoletjih srečali v Atenah tekmovalci raznih narodov. Po njegovem načrtu obsega uradni razpored sodobnih olimpijskih iger naslednje discipline: atletiko, gimnastiko, boks in sabljanje. Sedaj so pa razen tega še tekme v nogometu, hokeju, košarki, kolesarjenju, plavanju, rokoborbi, streljanju, veslanju, konjskih športih, mode nem peteroboju, jadrnanju, kajaku in dviganju bremen. Pred temi igrami so v istem letu tudi zimske tekme. Zimske olimpijske igre obsegajo tekmovanje v smučanju in drsanju, v hokeju na ledu, v bobu in v sankanju. Zimska olimpiada bo letos v Cortini d'Ampezzo v Italiji.

Tudi sodobne olimpijske igre se prirejajo vsako četrto leto. Zadnje so bile leta 1952 v Helsinkih in zimske pa istega leta v Oslu. Na teh prireditvah smejo nastopiti le amaterji, to je tisti, ki se ukvarjajo s športom le zaradi lastnega užitka in ne zaradi plačila. Tako ne bodo mogli n. pr. nastopiti italijanski nogometaši, kateri igrajo v društvih, ki mastno plačujejo svoje igralce. Ne pridejo torej v poštev igralci Fiorentine, Milana, Interja, Juventusa itd. itd.

Na zadnjih igrah so pobrali italijanski tekmovalci nekaj zlatih kolajn (prvo mesto), in to v špor-

tih, ki se po drugih državah manj gojijo, kot n. pr. v sabljanju in kolesarstvu. Jugoslavija je doslej dobila le eno zlato kolajno s četrtem brez krmarja. Dobila pa je srebrno kolajno v nogometu, že dvakrat v waterpolu in v orožni telovadbi.

Sedaj se že vsi narodi sveta z vso vnemo pripravljajo na prihodnjo jesen. Teda Avstralija je zelo daleč, in izdatki za bivanje in prehrano tekmovalcev bodo ogromni. Jugoslavija, ki je prej rejna država, bo zato temeljito izbirala ter po lata tja le tiste, za katere je skoraj prepričana, da se bodo uvrstili med prvo deseterico na svetu. V ta namen so strokovnjaki že pripravili nekatere norme, katere mora v posameznih disciplinah doseči do prihodnje jeseni tisti atlet, ki bi rad odšel na dolgo potovanje.

Ze 20. oktobra se je zbralo na treningu v Splitu 23 olimpijskih kandida'ov. Poseben voditeljski svet je tu proučeval zdravstveno stanje vsake a atleta, njegove uspehe v zadnjih letih, marljivost, žilavost, in vztrajnost v vajah. Po analizi slehernega posameznika so za enkrat izbrali 9 atletov. Njim se bodo seveda pridružili še drugi, če bodo med letom pokazali primerne uspehe. Izbranci bodo čez zimo podvrženi posebnim vajam in posebnemu načinu življenja. Atletski zveza si bo prizadevala, da bodo imeli kandidati skrašan delovni čas, tako da se lahko čez dan vsaj dvakrat vadijo. Dobivali bodo tudi močnejšo hrano. Prva tekmovalca, ki se jih bodo udeležili ti kandidati, bodo šele junija in julija. V avgustu bo odmor. Polna sezona se bo začela v septembru in bo trajala vse do odhoda v Melbourne.

Poglejmo si sedaj nekaj teh norm: 1100 m ovire 14,2; 3000 m steeple chase 8:45,0; 10.000 m 29:30,0; maraton 2:23,0; 1500 m 3:44,0; kladivo 60 m, višina 2,3 m; palica 4 m 30 cm itd.

Te norme so zelo težke. Samo s pogojem, da se bo ožji krog kandidatov zelo marljivo pripravljaval vse leto, lahko računamo s približno 10 kandidati. Zelo verjetno bi naj to bili: Lorgier (ovire), Stritof (steeple chase), Mihalič (maraton), Mugoša (1500

(Nadaljevanje na 11. strani)

5

Za
nase
najmlajšeZ
v
i
t
o
r
e
p
e
cv
A
f
r
i
k
i

KO SE JE VELBLOD NAJEDEL KAKO TUSOV, SO ODPOTOVALI DALJE... JAHALI SO VES DAN IN VSO DOLGO NOČ...

ZJUTRAJ... TRDONJA!! ZBUDI SE!!! OAZA!!

K-K-KAJ? K-KDO? KJE? KJE, OOO, PA RES! ŽIVJOOO!!!

REŠENA SVA! HURAAA!!

KOT VETER JE DRVEL VELBLOD PROTI ZELENI OAZI...

STOJ!!! KAJ PA JE?!? ZAKAJ USTAVLJAŠ?

SI ŽE KAJ SLIŠAL O FATI MORGANI? SEVEDA.. ZAKAJ?

...IN VEŠ, DA LAHKO ZNORIŠ OD RAZOČARANJA, ČE TI OAZA PRED NOSOM IZGINE, KO SE TI PRIBLIŽAŠ? VEM!

TOREJ?!? NO, KAJ - TOREJ!!? KAJ TOREJ? NIKAMOR NE GREVA!.. TOLE JE FATA MORGANA!.. NO, RAZJASIVA IN POGLEJVA NA ZEMLJEVID..

VIDIŠ?... NIKJER NOBENE OAZE... HAH! MENE NE BO PREVARILA TISTA PRIKAZEN!..

TAKO TOREJ SVA SE PREPRIČALA IN SI PRIHRANILA RAZOČARANJE... ZAJAŠIVA IN SE VRNIVA... POTOLAŽI SE, PRIJATELJ.. A KJE JE VELBLOD?..

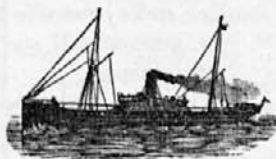

POČAKAJ, FALOT, TI ŽE POKAŽEM FATO MORGANO!! UH, ČE TE UJAMEM!!

Guy De Maupassant

2

NASEDLA LADJA

Nadaljeval je:

«Zdaj smo sredi plime, ki nastopi ob devetih in štirideset minut. Ko boste v hotelu „Dauphin“ pozajtrkovali, vtaknite roke v žep in se napotite proti sipini. Zagotavljam vam, dragi prijatelj, da boste popoldne ob dveh petdeset minut, kvečjemu ob treh, mogli priti peš do nasedle ladje. Na njej smete ostati le uro in trideset ali dve uri in v nobenem primeru več, sicer ste izgubljen. Čim dalje se morje ob oseki umakne, s tem večjo naglico se ob plimi vrne. Brežina je tu ploska kot stenica. Svetujem vam torej, da najpozneje ob štirih petdeset minut zapustite ladjo, tako boste ob pol osmih spet na „Jean-Guitonu“, ki vas bo še drevi odložil na obrežju v La Rochelle.»

Zahvalil sem se kapitanu in sedel na ladjin kljun, da bi si mogel ogledati mestece Saint-Martin, ki smo se mu naglo bližali.

Podobno je vsem malim pristanom, ki so hkrati prestolnica revnim otočkom, posejanim vzdolž morskega brega. To so pravzaprav velika ribiška naselja. Z eno nogo stojijo v vodi, z drugo

na celini. Ljudje se preživljajo z ribami in perutnino, s školjkami in zelenjavo, s klapavicami in redkvicami. Otok Rè je dokaj raven in slabo obdelan, zato pa močno obljuden, vendar njegove notranjosti nisem videl.

Ko sem pozajtrkoval, sem stopil na majhen rt. Ko je morje začelo hitro upadati, sem se čez sipine napotil v smeri temne čeri, ki sem jo bil zapazil iznad vode daleč, zelo daleč zunaj.

Hitro sem hodil po rumeni ravnini, ki je bila prožna, kakor da bi hodil po živem telesu in ki se je pod slehernim korakom oznojila, kajti morje jo je še pravkar pokrivalo. Zdaj sem ga komaj videl, bilo je že daleč od mene. Ločne črte med sipino in morjem ni bilo mogoče več zapaziti. Zdelo se mi je, da sem priča čezmerne in nadnaravne čaravnije. Še pred nekaj trenutki je bil Atlantski ocean tih pred menoj, zdaj pa se je nenadoma znižal v pogrez, kakor se to dogaja na odrih, da sem začel hoditi sredi puščave. Le občutek in duh po morskem vodi sta ostala v meni. Dišalo je po halugah in morski solnini, rezko in zdravo kakor na morski brežini. Hodil sem hitro, ni me več zeblo, zrl sem v zvrnjeno ladjo, ki se je vedno bolj večala in postajala podobna naplavljenemu kitu.

Zdelo se je, da se dviga iz tal in da dobiva presenetljive oblike na tej velikanski ploski in rumeni ravnini. Po enourni hoji sem nazadnje prišel do nje. Ležala je na strani, razpočena in prelom-

TEDENSKI KOLEDARČEK

1. januarja, nedelja: Novo leto, Dragovid
2. januarja, ponedeljek: Makarij, Zlatan
3. januarja, torek: Genovefa, Slavomir
4. januarja, sredo: Ti, Dobromir
5. januarja, četrtek: Telesfor, Grozdana
6. januarja, petek: Sv. trije kralji, Darin
7. januarja, sobota: Valentin, Svet slav

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 28. decembra si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	630—632 lir
avstrijski šiling	23,50—24,50 lir
100 dinarjev	70—75 lir
100 francoskih frankov	162—167 lir
funt šterling	1660—1680 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	15—18 lir
švicarski frank	147—148 lir
zlato	720—723 lir
napoleon	4350—4450 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 1. januarja ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše - Henry Gheon; Trnjulčica; 13.30 Reklamna novole - na voščila nato Glasba po željah; 14.30 Novoletna voščila otrok nato Glasba po željah; 16.00 Radijski oder - Hendrich; In odvedel ju je v Egipt; 20.30 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Radijski oder - Muzatescu: Sep zimske noči.

Ponedeljek, 2. januarja ob: 12.55 Pevski duet in harmonika; 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska unjverza; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti.

Torek, 3. januarja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.40 Koncert basista Etora Gerija; 19.15 Zdravniški ve dež; 21.00 Radijski oder - Forzano: Don Buonapa - te, igra v 3 dejanjih.

Sreda, 4. januarja ob: 12.55 Jugoslovanski moti - vi; 18.30 Radijska mamica; 20.30 Vokalni tercet Mel - tuljček; 21.30 Koncert violinst. Karla Sancina; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Četrtek, 5. januarja ob: 18.00 Brahms: Koncert za klavir in orkester; 20.30 Slovepski oktet; 21.00 Dru - matizirana zgodba - M. Jeras: Trije kralji; 22.55 Cho - pinove polke in poloneze.

Petek, 6. januarja ob: 8.30 Domači odmevi; 13.30 Glasba po željah; 16.00 Radijski oder; 21.00 Tažask, kulturni razgledi; 21.30 Vokalni kvintet; 22.00 Iz sve -

lovne književnosti in umetnosti; 22.15 Beethoven: Simfonija št. 6.

Sobota, 7. januarja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 16.00 Sobotna novela; 16.15 Domači motivi; 18.00 Ka - varniški koncert orkestra Carla Pacchiorija; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 21.45 Ritmični orkeste - Swinging Brothers; 22.05 Liszt: Koncert št. 1.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 191: Ali in a kakšno gnojilno vred - nost lesni pepel, ki ostane od luga pri pranju?

Odgovor: Vrednost lesnega pepela je odvisna od vsebine kalija, ki je zelo važno gnojilo in ki je v pepelu zelo lahko topljiv. Kalij se je v lugu raztop - il in tako je lug dobil čistilno moč. Kar pa je o stalo od pepela, je ničvredna tara, katero vrzite pod kakšno drevo ali vinograd in jo tam zakopljite.

Vprašanje št. 192: Kakšna razlika je med kokoš - jim in drugim gnojem? Za kaj je kokošji gnoj naj - bolj primeren?

Odgovor: Kokošji gnoj je med paravnimi gnojil - eden izmed najmočnejših in najbogatejših. Vsebuje tri glavne snovi v naslednjih odstotkih: dušika 0,6 do 1,4, fosforove kisline 0,6 do 2, kalija pa 0,2 do 1,4%. Zato ga pa uporabljamo — tudi zaradi pičle razpoložljivosti — za kulture v malem kot za vzgo - jo semenic, lepotičnih rastlin in cvetlic, v vrtovih ali pa tudi zredčenega z vodo za zalivanje. V vrto - vih ga raztrosimo največ 20 kg na vsakih 100 kv. metrov površine.

Vprašanje št. 193: Kakšne so razlike med polno - mastnim (grasso) in polmastnim sirom? Kako je z našimi bolj znanimi siri?

Odgovor: Če je sir napravljen iz celega, to je pe - posnetega mleka, je ta sir polnomasten. Če pa je napravljen iz popolnoma posnega mleka, je to pu - sti sir. Slednjega pa ni v trgovini in ga uživajo ve - činoma le člani siraren. Med tema dvema siroma je zelo mnogo odtenkov: lahko je sir $\frac{3}{4}$ masten, če je bila mleku odvzeta samo $\frac{1}{4}$ maščobe; polmasten je iz polposnetega mleka itd. Lahko pa je sir tudi več kot polnomasten, če za sirjenje določenemu mleku dodaš še smetano. Tako pripravljajo povečini sir - ke, ki so v prodaji zaviti v štanjol. Sir za ribanje (parmezan) je nekako $\frac{3}{4}$ masten, ker ga delajo iz mešanice večernega, v latvijah posnetega, in jutra - njega polnega mleka; ementalški sir je navadno pol - nomasten, mlekarski (latteria) je pol do polnoma - sten itd.

Vprašanje št. 194: V strokovnih nasvetih večkrat govorite o dobro uležanem, dozorelem hlevskem gnoju. V kolikem času dozori navadni hlevski gnoj?

Odgovor: To je odvisno od tega, kako gnoj oskr - bujemo. Če je gnoj na gnojniku slabo steptan, ra - hel, ga voda izpira, se v njem ne razvije vrenje z značilnim zvišanjem toplote in zato osanejo rastlin - ski deli (stelja, slama) dolgo časa v naravnem stan - ju in ne razpadejo. Če pa je gnoj dobro steptan in redno polivan z gnojnico, to je pravilno oskrbo - van, nastane v njem vrenje in dozori v 6 do 10 me - secih. Slab, to je slabo oskrbovan ali sveži hlevski gnoj, lahko celo škoduje na njivi, posebno če je suša.

Vprašanje št. 195: Imam nekaj hrastov, od katerih je bil eden posebno odličen želodnik. Sedaj pa že skozi nekaj let rodi vedno manj, kakšno leto tudi prav nič. Od česa je to odvisno?

Odgovor: Na rodnost hrasta ima vreme velikan - ski vpliv. Če je med cvetenjem mraz ali če pih - močan veter, pridelek želoda prav lahko popolnoma izostane. Nadalje je rodnost odvisna tudi od staro - sti. Kakor začne hrast roditi po nekoliko letih sta - rosti, tako tudi preneha, ko doseže določeno starost: drevo se izrodi, pridelek želoda pada in končno po - polnoma izostane. Je pač tako, da vsako živo bitje s starostjo izgublja svojo življenjsko silo. Je pa tu - di mogoče, da je zemlja, v kateri hrast raste, že ta - ko izčrpana, da je postala že popolnoma nerodovit - na. To pa bi se poznalo tudi na rašči. Neredko pa se tudi zgodi, da zaradi še nepoznatih vzrokov, ki pa so gotovo v zvezi s presnavljanjem rastlinskih sokov, rodovitnost začasno preneha in se pozneje zopet pojavi.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

Krojačnica

T R S T

Ul. F. Filzi, 21-I

st. B

Telefon 28-748

jamči izbran okus, originalen kraj Vaših
oblek in daje čar elegance Vaši osebnosti

ljena. Kazala je udrta rebra, podobna živalskemu prsnemu košu, katraniziran leseni opaž je bil preluknjan z velikanskimi žebli. Pesek jo je že bil naskočil, vtihotapil se je vanjo skozi vse razpoke, zdaj jo je držal in se razširjal po njej, nikoli več je ne bo izpustil, zdelo se je, da je ladja pognala korenine v njem. Njen sprednji del se je globoko zaril v mehka in zavratna tla, medtem ko se je zadnji del visoko dvignil, kakor da bi s svojima dvema belima besedama na temnem ozadju »Marie-Joseph« obupno kričal proti nebu za pomoč.

Splezal sem na ladijsko ruševino na njeni najnižje nagnjeni strani, prišel do kapitanskega mostu in prodril v notranjost. Dnev - na luč je padala skozi udrtne line in bočne razpoke v podolgovate in mračne skladiščne prostore, polne zlomljenega lesenega opaža. Razen peska, ki se je nabral na dnu tega leseno obokanega pro - stora, ni bilo nič drugega.

Začel sem si zapisovati ugotovitve o stanju ladje. Sedel sem na prazen in zlomljen sod in pisal ob svetlobi, ki mi je prihajala skozi eno izmed razpok in ki je bila tako močna, da sem mogel z očesom paziti na brezbrežno širino sipine. Od časa do časa me je spreletel čuden drget, ki je prihajal od hlada in samote. Včasih sem prenehal s pisanjem in prisluhnil nejasnim in skrivnostnim šumom nesrečne ladje, to je bil šum rakov, ki so s svojimi kljuka - stimi škarjami škrebli po opažu, šum tisoč majhnih morskih živalic, ki so se bile spravile na mrtvaka. Vmes pa sem slišal nežno in enakomerno škrtanje živega svedra, ki je neprestano vrtil v starem ogrodju, dolbel v njem in ga razžiral.

Naenkrat sem v bližini zaslišal človeške glasove. Poskočil sem, kakor da bi se mi duhovi prikazali. Za trenutek sem res mislil, da vidim dva utopljenca, kako se dvigata iz temne globine, da mi povesta svojo smrtno zgodbo. Takoj zatem pa sem se z močjo svojih

zapestij zavihtel na krov in zagledal ob sprednjem delu ladje po - stavnega moškega, kako stoji v družbi treh mladih deklet. Bil je nek Anglež s svojimi hčerami. Jasno je, da so se oni še bolj pre - plašili od mene, ko so naenkrat zagledali živo bitje na zapuščenem trijamborniku. Najmlajša med njimi je zbežala, drugi dve sta se krčevito oklenili svojega očeta, on sam pa je obstal z odprtimi usti, nobenega drugega znaka razburjenosti ni dal od sebe.

Čez nekaj časa je spregovoril:

„O, gospod, ali ste vi lastnik te ladje?“

„Da, gospod.“

„Ali si jo lahko ogledamo?“

„Izvolite, gospod.“

Nato je izgovoril dolg angleški stavek, v njem sem razumel le besedo „gracious“, kajti povedal jo je večkrat.

Začel je iskati pripravno mesto, da bi se povzpel. Pokazal sem mu ga in mu ponudil roko. Dvignil se je, nato sva pomagala dekle - om, ki so se medtem bila pomirila. Bila so očarljiva, posebno naj - starejša, osemnajstletna plavolaska, sveža kakor cvet in nenavadno ljubka. Resnično, lepe Angležinje so se mi zdele, kakor da mi jih je morje podarilo! Za najstarejšo bi mogel mirno reči, da se je pravkar dvignila iz peska, kajti lasje so se ji zlato bleščali. Sveža barvitost njihovih obrazov je spominjala na nežni nadih rožnatih školjk in na kristalni sijaj redkih, skrivnostnih biserov, ki se od - pirajo in zablestijo v neznanih oceanskih globinah.

Francoski je govorila malo bolje od svojega očeta, zato nama je bila za tolmača. Brodolom sem moral popisati do poslednje po - drobnosti, marsikaj sem dodal iz domišljije, kakor da bi bil sam zraven. Nato se je vsa družina podala v ladjino notranjost. Brž ko so zlezli v mračen, komaj razsvetljen obokan prostor, so začeli živahno vzklikati in se čuditi.

(Nadaljevanje)

MIRODILNICA - DROGERIJA

DORO

GORICA, ul. Corso Italia 32 tel. 26-83

Zaloga drog, barv, čopičev in parfumov,
kemični proizvodi, sintetična lepila

ZNANA URARNA IN ZLATARNA

M. Šufigoj

Gorica, Ul. Carducci 19 (Gospoka ulica)

Vošči cenjenim odjemalcem srečno
novo leto 1956!

AVTOPREVOZNO PODJETJE

Bratje Doljak

GORICA, Ul. Donizetti 27, tel. 20-97

želi srečno novo leto 1956

Buffet Tomažič

TRST - Ul. Cassa di Risparmio 3

Vošči vsem cenjenim gostom
srečno novo leto**Buffet pri Jožkotu**

TRST - Ul. Ghega 3

Vsem cenjenim gostom
srečno novo leto

Bar

„Cellini“Ulica B. Cellini 3
(Pri centralni postaji)Vošči svojim cenjenim
Gostom srečno in veselo
Novo leto in se
toplo priporoča

IVAN LISJAK · LISIANI

**Srečno in uspešnov poslovno novo leto
želijo cenjenim odjemalcem,
prijateljem in znancem****KMEČKA BANKA**

USTANOVIJENA LETA 1909

GORICA - Ul. Morelli 14 - Tel. 22-06

AL RISPARMIO**Mikulus Karmela**

GORICA, Ul. Oberdan 6

Veselo in srečno novo leto
želi cenjenim odjemalcem

PEKARNA IN TRGOVINA JESTVIN

ZORA ČOK

OPČINE

Narodna ul. 57-63 - Telef. 21-040

ZALOGA KURIVA

KOMEL SEVERIN

GORICA, Pevma 26

Srečno NOVO LETO želi cenjenim odjemalcem

Trgovina jestvin

TRST - Ul. C. Battisti 12, tel. 96-300

Točna in solidna postrežba na dom
po najnižjih cenah!

KAVARNA

ADRIATICO**Beguš Alojz**

GORICA, Piazza Vittoria 2 - tel. 32-57

Hotel Pošta

TRST, trg Oberdan 1, tel. 24-157

želi srečno novo leto 1956

Olimpijske igre danes in v preteklosti

(Nadaljevanje z 8. strani)

m), Gubijan (kladivo) in Marjanovič (višina), mor-
da tudi Radišič, Milakov, Račič in Bezjak.

Med ženskami je manj kandidat. Če hoče Babovičeva odpotovati v Avstralijo, mora preteči 80 m ovire v 11,1; Stamejčičeva 100 m v času 11,9 in 200 m v 24,8; Matejeva pa mora vreči disk 48,50 m daleč. Precej gotova je le Usenikova, ki vrže kroglo 14,34 m daleč in je ena najboljših v Evropi.

Takšne norme, ki so pravzaprav le za orientacijo, veljajo za vse discipline in naj bi pokazale le formo ali sposobnost, v kateri bodo prihodnje le o atleti. Lorgjer lahko n. pr. potuje v Melbourne tudi v primeru, da dvakrat ali večkrat doseže rezultat 14,3, saj tale norma obeta v močni kopkurenci boljši uspeh.

Da bo vsakdo lahko videl, koliko upanja imajo kandidati, naj vam navedemo le nekaj letošnjih najboljših, toda le enkrat doseženih uspehov:

100 m ovire: norma 14,2 — Lorgjer dosegel 14,3;

steeple chase (31 m zapreke): norma 8:45,0 —

Stritof dosegel 8:58,4;

višina: norma 2 m 3 cm — Marjanovič dosegel 2 m 3 cm;

palica: norma 4,30 — Milakov dosegel 4,26;

10.000 m: norma 29:30,0 — Stritof dosegel 29,57;

1.500 m: norma 3:44,0 — Mugoša dosegel 3:45,8;

Radišič dosegel 3:48,4;

kladivo: norma 60 m — Račič dosegel 60,28, Gubijan 59,69, Bezjak 58,55;

Kandidatnje

80 m ovire: norma 11,1 — Babovič dosegla 11,2;

100 m ovire: norma 11,9 — Babovič dosegla 12,2;

200 m ovire: norma 24,8 — Stamejčič dos. 25,3;

disk: norma 48,50 m — Matejeva dosegla 46,10;

Ker je Cortina d'Ampezzo blizu, ni za zimsko olimpiado takih težav kot za jesensko olimpiado. Zato se bodo naši smučarji lahko v precejšnjem številu udeležili zimskih olimpijskih iger. Upamo, da ne bo Sportna zveza Jugoslavije dajala prednost Srbom in Hrvatom pred Slovenci, kot je to že večsih delala, ampak da se bo ozirala le na sposobnost posameznih atletov.

B. A.

**Kmetijska nabavna in prodajna
zadruga**sedež Ugo Foscolo 1 in ulica Flava 3 in
poslovalnica v Miljah, via Roma 1ZELI SREČNO NOVO LETO
VSEM ODJEMALCEM

*Srečno in uspeha polno
novo leto želi*

*vsem cenjenim odjemalcem,
prijateljem in znancem:*

TRGOVINA
S PODLOGAMI IN Z MOŠKIM BLAGOM

PERTOT ANTON

TRST — UL. GINNASTICA 22 — TRST

*vošči vsem cenjenim odjemalcem
srečno novo leto!*

TRGOVINA Z MANUFAKTURNIM
BLAGOM IN DROBNARIJO

CEPAR PETER PAVEL

TRST, UL. UDINE 36, TELEFON 28-296

*vošči srečno novo leto cenjenim odjemalcem
in prijateljem!*

TRGOVINA JESTVIN

AUGUST GREGORIČ

Trst, ul. Commerciale 25, telefon 29-658

*vošči svojim cenjenim odjemalcem srečno
novo leto!*

LUPŠE IVAN

TRGOVINA »PRI SONCU«

Manufaktura, galanterija in vse vrste perila

TRST, UL. CORONEO—UL. RISMONDO 1

*želi vsem cenjenim odjemalcem obilo sreče
in uspeha v novem letu!*

SLOVENSKA TRGOVINA
Z MANUFAKTURO IN S TKANINAMI

UDOVIČ FRANC

Trst, ul. Mazzini 44, tel. 94-550

Trst, trg Ponterosso 5, tel. 29-686

*želi cenj. odjemalcem tu in onstran meje
SREČNO NOVO LETO!*

*Obilo uspeha in sreče v novem letu 1956
želi cenjenim odjemalcem*

LA VINICOLA ISTRIANA

ZALOGA RAZNOVRSTNIH VIN

Trst, ul. Fonderia 6, telefon 93-200

TRGOVINA JESTVIN

RESINOVIČ FRANC

TRST TRG SV. FRANČIŠKA 8, TRST

želi cenjenim odjemalcem srečno novo leto!

*Srečno in uspeha polno novo leto 1956
želi cenjenim odjemalcem*

TRGOVINA Z MANUFAKTURNIM
BLAGOM IN MODNO DROBNARIJO

SUSIČ KRISTAN

Trst, Rojan, ul. Roiano 2, tel. 32-515

RIBARNICA

PERTOT MARCELA

Trst-Barkovlje, ul. Perarolo 2, tel. 28-415

Prosek št. 2

želi cenj. odjemalcem srečno novo leto!

*Srečno in uspeha polno novo leto 1956
želi cenjenim strankam*

POŽAR ARTEMIO

TRST, UL. MORERI 7, TELEFON 28-373

Tovorni prevozi za vse kraje tu in v inozemstvo

Srečno novo leto želi cenj. strankam

KROJAČNICA

KOŠUTA STANISLAV

TRST, UL. RAFFINERIA 5, TEL. 95-498

Izdeluje obleke tudi na obročna plačila

Trgovina jestvin

RUDI BIDOVEC

Trst, ul. Genova 13, tel. 37-700

*želi obilo uspeha in sreče v novem letu 1956
cenjenim odjemalcem in prijateljem!*

TRGOVINA ČEVLJEV

GEC ALOJZ

TRST, TRG TRA I RIVI 2, TEL. 31-198

vošči cenj. odjemalcem srečno novo leto!

Srečno novo leto cenj. strankam želi

DOLES IVO

TRST, UL. G. GOZZI 1

Popravlja in barva usnjene jopiče. Izdeluje in popravlja konjsko opremo, kovčke in torbice.

LIA PIPAN

(ki je vodila gostilno pri Treh rožah)
LASTNICA GOSTILNE

Panada

*želi cenjenim gostom obilo sreče v novem
letu 1956!*

Pristna vina in izborna domača kuhinja
TRST, UL. ROSSINI 10, TELEFON 37-909

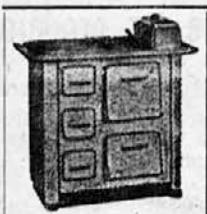
T V R D K A

Kerže

PIAZZA S. GIOVANNI 1

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz emajla, nerjavečega (inox) jekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lesenci ter vseh vrst električnih luči, klasične in moderne oblike. Prodaja tudi na obroke.

*Srečno in uspeha polno novo leto želi vsem
cenjenim odjemalcem*

TRGOVINA JESTVIN IN TOBAKARNA

JOSIP GRUDEN

DEVIN

TISKARNA

*želi srečno
in veselo
novo leto*

graphis

zadruga tiskarjev v Trstu

ul. sv. Frančiška 20 • telefon 29-477